

Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2026

Valtiontalouden tarkastusviraston eduskunnalle annettavat kertomukset

K 21/2026 VP

Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2026

Valtiontalouden tarkastusviraston
eduskunnalle annettavat kertomukset

K 21/2026 VP

Eduskunnalle

Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta, tuloksellisuutta ja talousarvion noudattamista perustuslain 90 §:n mukaisesti. Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 6 §:n nojalla tarkastusvirasto antaa toiminnastaan kertomuksen eduskunnalle.

Kertomuksessa esitetään tarkastusten tuloksien perusteella muodostetut johtopäätökset valtion taloudenhoidon ja hallinnon tilasta sekä yhteenveto eduskunnan kannalta tärkeimmistä tarkastushavainnoista. Lisäksi kertomuksessa esitetään katsaus tarkastusviraston toiminnasta edellisen vuoden aikana.

Vuosikertomus perustuu tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuksiin, tilintarkastuksiin, laillisuustarkastuksiin, finanssipolitiikan tarkastuksiin ja asiantuntijatoimintaan. Kertomus kattaa 63 valtion kirjanpitoyksikön tilintarkastuskertomusta, jotka ovat kohdistuneet varainhoitovuoteen 2024, 18 erillistarkastuksen kertomusta sekä 15 jälkiseurantaraporttia, jotka on julkaistu tämän kertomuksen antamiseen mennessä.

Tarkastusvirasto on antanut eduskunnalle vuosikertomusjaksolla neljä erilliskertomusta:

- Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 aluevaaleissa (16.12.2025, K 21/2025 vp)
- Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 kuntavaaleissa (16.2.2025, K 22/2025 vp)
- Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025 (17.12.2025, K 23/2025 vp)
- Puoluerahoituksen valvonta 2025 (26.3.2026, K 6/2026 vp).

Helsingissä 18. syyskuuta 2026

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

Visa Paajanen
tuloksellisuustarkastusneuvos

Julkaisutiedot

ISSN-L: 1796-9530
ISSN: 1796-9530 (nid.)
ISSN: 1796-9646 (pdf)
urn:nbn:vtv-K212026vp
urn.fi/urn:nbn:vtv-K212026vp

Dnro

D/511/00.03.01/2026

Painopaikka

PunaMusta Oy
Helsinki 2026

Kuvatiedot

Valokuva sivulla 8: Veikko Somerpuro.
Valokuvat sivuilla 12 ja 44: Getty Images.
Valokuvat sivuilla 20, 38, 52, 58 ja 64: Jessika Laakkonen.
Valokuva sivulla 30: Ville-Veikko Heinonen.

Sisällys

	Pääjohtajan puheenvuoro: Säästöt ja hallinnon tehostaminen ovat meidän kaikkien vastuulla	**9**
1	**Valtion virastoille annettiin aiempaa vähemmän tilintarkastushuomautuksia**	**13**
2	**Varautuminen ei ole ilmaista**	**21**
3	**Sote-kustannusten siirto muiden maksettavaksi ei tuo säästöjä**	**31**
4	**Toimijasta riippumatta valtion rahalla olisi saatava aikaan vaikutuksia**	**39**
5	**Hallinnon tehostamistarve on jatkuva**	**45**
6	**Tietoperustalla vaikutetaan päätöksentekoon**	**53**
7	**Väärinkäytösilmoitusten määrä lähes puolittui**	**59**
8	**VTV panostaa tiedon avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen**	**65**
	Tarkastusjulkaisut 9/2025–8/2026	**76**

Pääjohtajan puheenvuoro: Säästöt ja hallinnon tehostaminen ovat meidän kaikkien vastuulla

Valtiontalouden tarkastusvirastossa tarkastamme ja arvioimme työksemme muiden toimintaa. Tässä vuosikertomuksessakin pääpaino on tarkastustyömme tulosten esittelyssä. Organisaatioiden ja yksilöidenkin on ajoittain hyvä tarkastella myös sitä, kuinka ne itse onnistuvat omassa työssään. Avoimuus mahdollistaa myös VTV:n tilivelvollisuuden arvioimisen.

VTV:n strategiassa vuosille 2024–2030 lähtökohtanamme on keskittyä hoitamaan VTV:n perustehtävää, tarkastusta ja valvontaa, tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Strategiakauden puolivälissä aloitimme väliarvioinnin, jossa tarkastelemme, kuinka hyvin olemme tähän mennessä toteuttaneet strategiaa, ja selvitämme, aiheuttavatko toimintaympäristön muutokset tarvetta säätää toimeenpanon suuntaa lähivuosina. Sidosryhmien mukaan keskittyminen VTV:n perustehtäviin on osoittautunut hyväksi ratkaisuksi, sen sijaan teknologian tehokkaassa hyödyntämisessä on vielä kirittävää.

Tarkastus ja valvonta vahvistavat hallinnon tilivelvollisuutta eduskunnalle ja kansalaisille. Sen vuoksi pyrimme tuottamaan merkityksellistä tietoa valtiontaloudesta ja taloudenhoidosta. Tällä tiedolla voi varmentaa taloudenhoidon lainmukaisuutta, tehostaa hallintoa ja mahdollistaa säästöjä.

Osa VTV:n työstä näkyy median kautta laajasti kansalaisille. Tuloksellisuus- ja finanssipolitiikan tarkastukset ja monet valvontahavainnotkin saavat usein paljon huomiota. Niissä käsiteltävät asiat kiinnostavat, ja on arvokasta, että tarkastuksen näkökulma niihin tulee julkisuudessa esille.

VTV antaa tarkastuksissa suosituksia hallinnon toimien tehokkuuden tai tarkoituksenmukaisuuden parantamiseksi. Suositukset eivät ole hallintoa velvoittavia. Seuraamme kuitenkin suositusten toteutumista säännöllisesti muutama vuosi tarkastuksen jälkeen. Sen perusteella tiedämme, että hallinto toteuttaa suosituksia varsin hyvin, osan sellaisenaan, osan osittain. Tällä kertaa nostamme vuosikertomuksessamme esiin tavanomaista enemmän kiinnostavia jälkiseurantojen havaintoja.

Tarkastusviraston tehtäviin reilun kymmenen vuoden ajan kuulunut finanssipolitiikan riippumaton valvonta päättyi lainsäädäntöuudistuksen myötä vuoden 2025 lopussa. Nyt keskitymme varmistamaan, että vastuulliselle finanssipoliittiselle päätöksenteolle on olemassa edellytykset tarkastamalla finanssipolitiikan valmistelua, tietopohjaa ja ohjauskehikon toimivuutta.

Taloudenhoidon laillisuuteen voi luottaa

VTV:n tilintarkastukset kattavat koko valtiontalouden, mutta ne päätyvät julkisuuden valokeilaan vain satunnaisesti. Hallinnossakin tilintarkastukset kiinnostavat usein pelkästään asiaan vihkiytyneitä. Rahankäytön suunnitelmista, eli budjetista, nousee helpommin otsikoita kuin siitä, miten rahat lopulta käytetään.

Tässä yhteydessä haluan kuitenkin tuoda esille VTV:n tilintarkastustyön merkitystä. Tilintarkastuksen suositukset ovat usein velvoittavia, sillä ne koskevat lain noudattamisen kysymyksiä. Tässä vuosikertomuksessa kerromme, että valtion taloudenhoidosta löytyy vähän virheitä ja niiden määrä on edelleen vähentynyt. Näistä havainnosta voi ja pitääkin vetää johtopäätös, että valtionhallinto toimii tässä suhteessa vastuullisesti ja hyvin.

Virheiden vähäisyyteen vaikuttaa se, että tavoitteenamme VTV:ssä, kuten tarkastamassamme hallinnossakin, on saada virheet korjatuiksi mahdollisimman nopeasti. Niinpä huomattava osa tilintarkastuksen korjaavasta työstä tehdään luontevana osana tilintarkastusta jo kesken tilivuoden. Ennemmin saadaan asiat kuntoon kuin nostetaan jälkikäteen esiin virheitä ja niiden tekijöitä. Uskomme, että virheiden nopea korjaaminen on tärkeää kansalaisille ja eduskunnalle. Tilintarkastuksen korjaava työ jää kuitenkin väliraportteihin, eikä siitä synny uutisotsikoita, vaikka raportit eivät salaisia olekaan.

Poikkeuksellinen maailmantilanne ja hyvinvointialueiden perustaminen näkyvät tarkastustuloksissa

VTV:n tilintarkastukset kattavat kaikki valtion kirjanpitoyksiköt, ja ne tuottavat siten kootun ja jatkuvasti päivittyvän kuvan koko valtion varojen käytöstä. Pitkän aikavälin seurantatiedon perusteella taloudenpidon tila on säilynyt suhteellisen vakaana. Parina viime vuotena tilintarkastuskertomuksiin asti päätyneiden virheiden määrä on laskenut. Tilintarkastusten ja laillisuustarkastusten tuloksia esitellään luvussa 1.

Varautumista erilaisiin uhka- ja poikkeustilanteisiin käsitellään luvussa 2. Uhkia tarkasteltaessa on usein vaikea pitää taloudellisen tehokkuuden kysymyksiä esillä, vaikka ne ovat varautumiskyvyssä olennaisia.

Valtionhallinnon oman toiminnan tehostamista ja palvelukykyä käsitellään luvussa 3 ja valtionapuja luvussa 4. Hyvinvointialueiden toimintaa erilaisten palveluiden tuottajana käsitellään luvussa 5, ja luvussa 6 esitellään finanssipolitiikan tarkastusten ja niiden jälkiseurantojen tuloksia.

Luvussa 7 esitellään VTV:lle tehtyjen kanteluiden käsittelyä ja väärinkäytösilmoitusten käsittelyä, sisältöä ja määrää. Kanteluilla ja väärinkäytösilmoituksilla VTV saa tiedon valtion varojen väärinkäyttöepäilyistä. On huolestuttavaa, että yhä edelleen viranomaiset ilmoittavat vaihtelevasti havaitsemistaan taloudellisista väärinkäytöksistä, vaikka ilmoittaminen on niiden lakisääteinen velvollisuus.

Viimeisessä luvussa 8 kerromme VTV:n tavoitteista ja miten olemme käyttäneet määrärahoja niiden saavuttamiseksi. Kerromme myös VTV:n tehtäviin liittyvästä yhteydenpidosta sidosryhmien kanssa. Esitämme tiedot, jotta myös meidän toimintaamme voi arvioida.

Tarkastuksen ohella hoidamme tärkeitä valvontatehtäviä, jotka kohdistuvat puolue- ja vaalirahoitukseen, avoimuusrekisteriin ja vuoden alusta lähtien myös poliittiseen mainontaan. Valvontatyön havainnoista raportoidaan eduskunnalle erillisissä kertomuksissa.

Arvioimme omaa onnistumistamme tavoitteiden saavuttamisen ja tuotosten määrän avulla. Niiden kannalta kertomusvuosi on sujunut hyvin, mistä kiitos VTV:n työhön paneutuvalle ja ammattitaitoiselle henkilökunnalle.

Haluan kiittää myös kaikkia tarkastuksen ja valvonnan kohteita hyvästä vuorovaikutuksesta kanssamme. Meillä kaikilla on rooleistamme riippumatta sama tavoite, eli luotettava ja tehokas valtionhallinto.

Sami Yläoutinen
pääjohtaja

SUNLINES
WITRAKTOR CAT KAT
SUOMENLINNA

1 Valtion virastoille annettiin aiempaa vähemmän tilintarkastushuomautuksia

Huomautuksen sisältävän tilintarkastuskertomuksen sai vuodelta 2025 hieman yli viidesosa tarkastetuista virastoista. Tilinpäätöksiin oli siis päätynyt aiempaa vähemmän virheellisiä menettelyjä.

Perustuslain 90 §:n mukaan tarkastusviraston tehtävänä on valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastaminen. Tarkastusvirasto tarkastaa vuosittain ministeriöt ja muut kirjanpitoyksiköt, joiden on lakisääteisesti laadittava tilinpäätös. Lisäksi VTV tarkastaa eräät talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot, valtion tilinpäätöksen ja valtiontalouden yhdistellyt laskelmat sekä kolme kansainvälistä organisaatiota.

Kirjanpitoyksiköille annettujen huomautusten määrä on pienin pitkään aikaan

Tarkastusvirasto ottaa tilintarkastuskertomuksessa kantaa siihen, onko kirjanpitoyksikön tilinpäätöksestä ja toiminnallisesta tehokkuudesta esitetty oikeat ja riittävät tiedot, onko sisäinen valvonta toimivaa ja onko talousarviota noudatettu. Tarkastusvirasto antoi vuodelta 2025 tilintarkastuskertomuksen yhteensä 63 valtion kirjanpitoyksiköille (taulukko 1).

Tarkastetuista kirjanpitoyksiköistä 14 (22 prosenttia) sai vähintään yhden huomautuksen, sillä niiden tilinpäätöksissä tai taloudenhoidon menettelyissä todettiin olennaisia puutteita. Talousarvion noudattamisen puutteista huomautettiin aiempaa harvempia kirjanpitoyksiköitä, ja sen vuoksi myös huomautuksen saaneiden yksiköiden kokonaismäärä on edellisiä vuosia pienempi.

Kirjanpitoyksiköiden tilinpäätökseen liittyvät huomautukset voivat koskea joko tilinpäätöslaskelmia ja niiden liitteenä esitettäviä tietoja tai toiminnallisesta tehokkuudesta esitettäviä tietoja, joita ovat esimerkiksi maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat. Näitä huomautuksia annettiin vuodelta 2025 yhteensä 10 kirjanpitoyksikölle. Yksi kirjanpitoyksikkö sai huomautuksen sekä tilinpäätöslaskelmien että toiminnallisen tehokkuuden tietojen puutteista.

Taulukko 1. Kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksen tulokset vuodelta 2025.

✓ Ei huomautettavaa ! Huomautettavaa

Kirjanpitoyksikkö	Tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot*	Sisäinen valvonta toimivaa	Talousarviota noudatettu
Tasavallan presidentin kanslia	✓	✓	✓
Valtioneuvoston kanslia	✓	✓	✓
Ulkoministeriö	✓	✓	✓
Oikeusministeriö	✓	✓	✓
Oikeushallinnon erityisviranomaiset	✓	✓	✓
Oikeuspalveluvirasto	✓	✓	✓
Oikeusrekisterikeskus	✓	✓	✓
Rikosseuraamuslaitos	!	!	✓
Syyttäjälaitos	✓	✓	✓
Tuomioistuinlaitos	✓	✓	✓
Ulosottolaitos	✓	✓	✓
Sisäministeriö	✓	✓	✓
Hätäkeskuslaitos	✓	✓	✓
Maahanmuuttovirasto	✓	✓	✓
Pelastusopisto	✓	✓	✓
Poliisihallitus	✓	✓	✓
Rajavartiolaitos	✓	✓	✓
Suojelupoliisi	✓	✓	✓
Puolustusministeriö	✓	✓	✓
Puolustusvoimat	✓	✓	✓
Valtiovarainministeriö	✓	✓	✓
Ahvenanmaan valtionvirasto	✓	✓	✓
Digi- ja väestötietovirasto	✓	✓	✓
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	✓	✓	✓
Rahoitusvakausvirasto	!	✓	✓
Tilastokeskus	!	✓	✓
Tulli	!	!	✓
Valtiokonttori	✓	!	✓
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	✓	✓	✓
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet	✓	!	✓
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori	!	!	!
Verohallinto	✓	✓	✓

* Tilinpäätöksen sekä toiminnallisen tehokkuuden tiedot.

Kirjanpitoyksikkö	Tilinpäätöksessä oikeat ja riittävät tiedot*	Sisäinen valvonta toimivaa	Talousarviota noudatettu
Opetus- ja kulttuuriministeriö	✓	✓	✓
Kansallisarkisto	!	✓	✓
Museovirasto	✓	✓	✓
Opetushallitus	✓	✓	✓
Suomen akatemia	✓	✓	✓
Suomenlinnan hoitokunta	!	✓	✓
Maa- ja metsätalousministeriö	✓	✓	✓
Luonnonvarakeskus	✓	✓	✓
Maanmittauslaitos	✓	✓	✓
Ruokavirasto	✓	✓	✓
Liikenne- ja viestintäministeriö	✓	✓	✓
Ilmatieteen laitos	✓	✓	!
Liikenne- ja viestintävirasto	✓	✓	✓
Väylävirasto	✓	✓	✓
Työ- ja elinkeinomisteriö	!	!	✓
ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus	✓	✓	✓
Energiavirasto	✓	✓	✓
Geologian tutkimuskeskus	✓	✓	✓
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland	✓	✓	✓
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	✓	✓	✓
Patentti- ja rekisterihallitus	!	✓	✓
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	✓	✓	✓
Sosiaali- ja terveysministeriö	✓	✓	✓
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämis-keskus	✓	✓	✓
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvonta-virasto	✓	✓	✓
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhaku-lautakunta	✓	✓	✓
Säteilyturvakeskus	✓	✓	✓
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	✓	✓	!
Ympäristöministeriö	✓	✓	✓
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus**	!	✓	✓
Suomen ympäristökeskus	✓	✓	✓

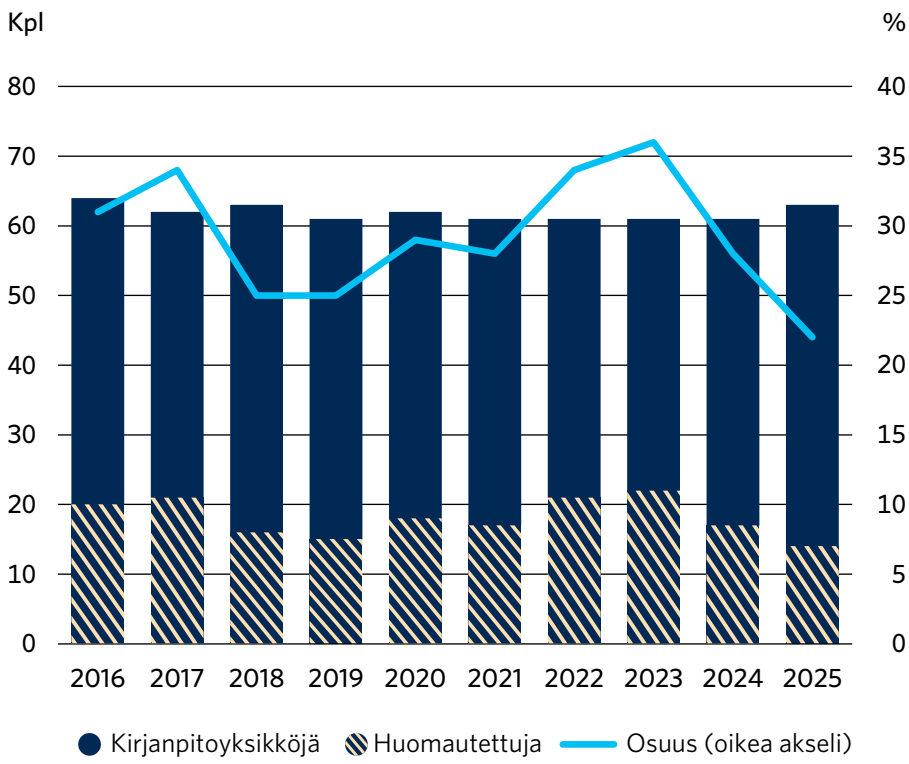
** Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tilintarkastuskertomus ajankohdalta 1.1.2025–28.2.2025 kertomus on annettu 19.6.2025.

Tilinpäätöslaskelmien ja liitetietojen puutteista huomautettiin vuodelta 2025 yhteensä yhdeksää kirjanpitoyksikköä. Tilinpäätöslaskelmien liitteessä 12 (Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut) todettiin olennaisia puutteita peräti viidellä kirjanpitoyksiköllä. Huomautusten taustalla on useita syitä.

Vuoden 2025 tilintarkastuksissa huomautuksen saaneiden kirjanpitoyksiköiden määrä (14) ja osuus (22 prosenttia) kaikista tarkastetuista kirjanpitoyksiköistä on pienin kymmeneen vuoteen. Edellisen kerran huomautusten määrä oli yhtä alhainen vuonna 2019, jolloin 15 yksikköä 61:stä (25 prosenttia) sai huomautuksen.

Vuoden 2025 huomautusten pieneen määrään vaikutti osaltaan se, että useita olennaisia virheitä havaittiin ja raportoitiin kesken tilintarkastuksen, jolloin kirjanpitoyksiköt ehtivät korjata ne ennen kirjanpidon sulkemista. Näin ne eivät jääneet virheinä tilinpäätökseen.

Kuvio 1. Huomautuksen saaneiden kirjanpitoyksiköiden lukumäärä ja prosenttiosuus vuosina 2016–2025.

Lähde: VTV:n tilintarkastukset.

Hallinnonaloista eniten huomautuksia sai valtiovarainministeriön hallinnonala, jonka 12 kirjanpitoyksiköstä puolet sai huomautuksen sisältävän tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2025.

Jotkin kirjanpitoyksiköt ovat viime vuosina saaneet toistuvasti huomautuksen sisältävän eli niin kutsutun mukautetun tilintarkastuskertomuksen. Mukautetun kertomuksen on vähintään kolmena viime vuotena saanut vuosittain viisi kirjanpitoyksikköä: työ- ja elinkeinoministeriö, Rikosseuraamuslaitos, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Patentti- ja rekisterihallitus sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat tarkastettiin ensimmäistä kertaa

Valtion tilinpäätöksen yhteydessä esitettiin vuonna 2025 ensimmäisen kerran valtiontalouden yhdistellyt laskelmat, jotka antavat valtion tilinpäätöstä kattavamman kuvan koko valtiontaloudesta ja lisäävät siten avoimuutta. Laskelmat kattavat valtion talousarviotalouden lisäksi valtion talousarvion ulkopuolisten rahastojen sekä valtion liikelaitosten kirjanpitotiedot. Yhdistellyt laskelmat sisältävät tuottoja ja kuluja kuvaavan tuotto- ja kululaskelman, taloudellista asemaa kuvaavan taseen ja rahavirtoja kuvaavan rahoituslaskelman sekä niitä tarkentavat liitetiedot.

Tarkastuksessa todettiin, että valtion tilinpäätös ja sen yhteydessä esitettävät valtiontalouden yhdistellyt laskelmat oli laadittu säännösten mukaisesti. Keskuskirjanpidon sisäisen valvonnan järjestämisessä ei ole tullut esiin olennaista huomautettavaa.

Laillisuushuomautuksia annettiin vuodelta 2025 poikkeuksellisen vähän

Tarkastusvirasto antaa kirjanpitoyksikölle vuosittaisen tilintarkastuskertomuksen osana kielteisen laillisuuskannanoton, jos yksikkö ei ole kaikilta osin noudattanut talousarviota tai sitä koskevia keskeisiä säännöksiä. Kannanotto voi sisältää yhden tai useamman yksilöidyn laillisuushuomautuksen.

Kielteinen laillisuuskannanotto koskee yleensä yksittäistä taloudenhoidon osa-aluetta tai menettelyä, joten sen saaminen ei tarkoita, että viraston tai valtion taloutta olisi kokonaisuutena hoidettu lainvastaisesti tai että taustalla olisi valtion varojen väärinkäyttöä. Kielteistä laillisuuskannanottoa on kuitenkin aina pidettävä kyseisen viraston taloudenhoidon kannalta vakavana asiana.

Taulukko 2. Laillisuushuomautukset valtion kirjanpitoyksiköille vuosina 2021–2025.

Kielteiset laillisuuskannanotot	2021	2022	2023	2024	2025
Huomautetut kirjanpitoyksiköt (kpl)	9	10	13	10	3
Laillisuushuomautusten määrä (kpl)	13	10	19	10	3

Lähde: VTV:n tilintarkastukset.

Tarkastusvirasto antoi kirjanpitoyksiköiden tilintarkastuksista 63 tilintarkastuskertomusta vuodelta 2025. Niistä vain kolme sisälsi kielteisen laillisuuskannanoton (taulukko 2). Laillisuushuomautuksen saaneiden kirjanpitoyksiköiden osuus kaikista yksiköistä oli siten ainoastaan viisi prosenttia.

Vuosina 2021 ja 2023 laillisuushuomautusten yhteismäärä oli suurempi kuin kielteisten laillisuuskannanottojen määrä, koska osalle kirjanpitoyksiköistä annettiin varainhoitovuoden tilintarkastuskertomuksissa useampi kuin yksilöity laillisuushuomautus.

Laillisuushuomautuksen vuodelta 2025 saaneiden kirjanpitoyksiköiden määrä on poikkeuksellisen pieni myös pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Vuodelta 2025 annettiin vähiten laillisuushuomautuksia koko tällä vuosituhannella.

Aikaisemmin useampi kirjanpitoyksikkö on korostunut negatiivisesti siitä näkökulmasta, että ne ovat saaneet laillisuushuomautuksen vuosittain. Vuoden 2025 poikkeuksellisen alhainen laillisuushuomautusten määrä muutti kuitenkin tilannetta siten, että ainoastaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on saanut laillisuushuomautuksen useana vuonna peräkkäin: peräkkäisiä huomautusvuosia THL:llä on nyt viisi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laillisuushuomautuksen taustalla on itselaskutusmenettely, jossa menoja on talousarvion vastaisesti siirretty toimintamenomomentilta siirtomenomomentille ilman, että on otettu huomioon sitä, että siirtomenomomentti on budjetoitu arvonlisäverollisena. Menettelyn seurauksena hallinnonalan yleiselle arvonlisäveromomentille on jäänyt arvonlisäveromenoja, jotka kuuluisivat määrärahamomentille.

Toinen talousarvion noudattamisen laillisuushuomautus annettiin Ilmatieteen laitokselle. Ilmatieteen laitoksen laillisuushuomautuksessa oli kyse ulkopuolisesta rahoituksesta, johon liittyneet arvonlisäverolliset hankinnat oli rahoitettu hallinnonalan yleiseltä arvonlisäveromomentilta, eikä arvonlisäveromenojen osuutta ollut talousarvion mukaisesti tuloutettu osastoon 12.

Sekä Ilmatieteen laitoksen että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tapauksissa on määrärahamomentilta siirretty seuraavalle vuodelle enemmän määrärahaa kuin oikein kirjattuna olisi tullut siirrettäväksi. Siksi molemmille kirjanpitoyksiköille on tilintarkastuskertomuksessa asetettu vaatimus peruuttaa virhettä vastaava osuus seuraavalle vuodelle siirretystä määrärahasta.

Kolmas laillisuushuomautus annettiin Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskukselle Valtorille. Huomautus liittyi sisäiseen valvontaan, ja sen taustalla oli sisäisen valvonnan puute tulojen ja hyvityslaskujen kirjanpidollisessa käsittelyssä. Valtori oli jättänyt laskuttamatta ja luopunut saatavista kirjanpidon ulkopuolella yhteensä 5,9 miljoonan euron edestä. Kirjanpidon ulkopuolelle jätetyt tapahtumat olisi tullut käsitellä kirjanpitoviennein ja asiakkaille lähetettävin hyvityslaskuin, koska talousarviolain (423/1988, 14 § 2 mom.) mukaan kirjanpidon tulee sisältää kaikki tulot, menot ja rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät bruttomääräisinä.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin:

- Valtionhallinnon tilintarkastuskertomukset vuodelta 2025.

Luvun taustalla oleviin tarkastuksiin voi syventyä VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

2 Varautuminen ei ole ilmaista

Suomea pidetään varautumisen suurvaltana. Yksi merkki on laaja asevelvollisuusarmeija. Toinen on järjestelmällisyys: organisaatiot ovat pysyviä ja useimmat tietävät kriisinajan toimintansa pääpiirteet. Viime vuosien tapahtumat ovat muistuttaneet, että uhka on todellinen. Sen vuoksi resursseja on käytettävä huolellisesti.

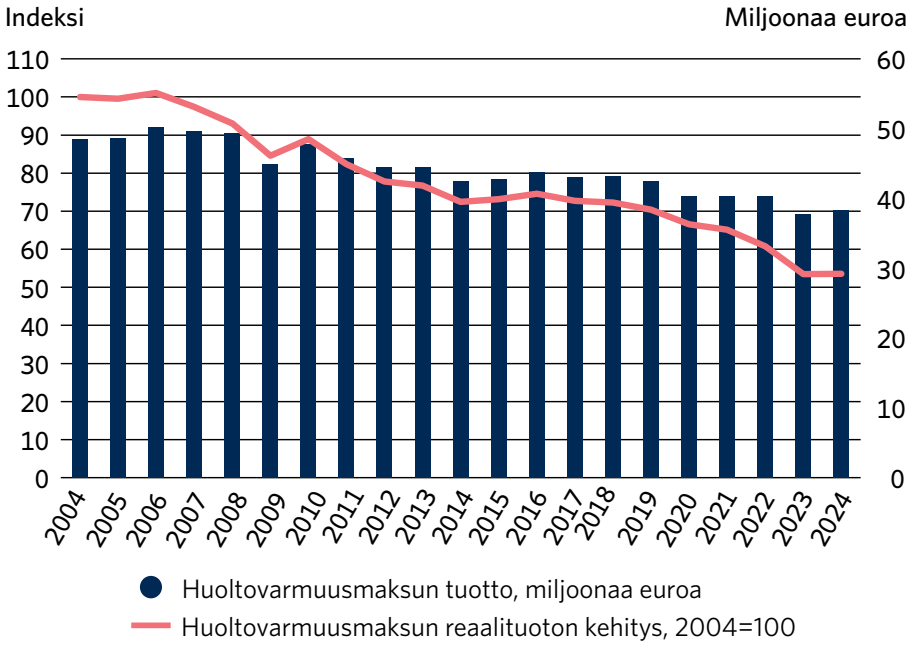
Sujuva toiminta normaaliaikoina on parasta huoltovarmuutta

Huoltovarmuudella tarkoitetaan sitä, että varmistetaan väestön toimeentulo, talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Huoltovarmuuden merkitys kriiseihin varautumisessa on korostunut turvallisuusympäristön muututtua.

Kokonaisturvallisuuden mallin mukaisesti viranomaiset, elinkeinoelämä, järjestöt ja kansalaiset huolehtivat yhdessä yhteiskuntamme elintärkeistä toiminnoista. Vaikka usein jo normaalin toiminnan jatkuvuuden vuoksi tarvitaan toimenpiteitä, jotka samalla tukevat huoltovarmuutta, on huoltovarmuuden turvaamisessa kriittistä varmistaa, että yritykset sitoutuvat siihen.

Huoltovarmuuden kokonaiskustannuksia on toiminnan laadun vuoksi vaikea arvioida. Valtion toimien rahoituspohja muodostuu Huoltovarmuusrahaston rahoituksesta ja eri viranomaisten huoltovarmuuden ylläpitokustannuksista. Myös muita julkisia varoja, kuten avustuksia, tukia ja hankintoja, voidaan kohdentaa ja koordinoida huoltovarmuuden tavoitteet huomioiden ja näin turvata kriittistä tuotantoa mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Kuvio 2. Huoltovarmuusmaksun tuoton euromääräinen ja reaaliarvoinen kehitys, 2004–2024.

Lähde: Valtion tilinpäätöskertomukset 2004–2011 ja Hallituksen vuosikertomukset 2012–2024 sekä kuluttajahintaindeksi 1990–2024, Tilastokeskus.

Huoltovarmuusrahaston liikkumavara on rajallinen. Suurin osa sen varallisuudesta on sitoutunut varastoituihin materiaaleihin. Rahaston 2,1 miljardin euron taseesta vain pieni osa on likvidejä varoja.

Huoltovarmuusrahaston taloudellista liikkumavaraa on heikentänyt tulojen pienentyminen ja muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen liittyvä menojen kasvu. Huoltovarmuusrahaston kerryttämiseen tarkoitetun huoltovarmuusmaksun tuotto on laskenut tasaisesti. Huoltovarmuusmaksun vuotuinen tuotto on inflaation vaikutus huomioituna miltei puolittunut 2000-luvun alkuun verrattuna.

Huoltovarmuusmaksun alenevaa tuottoa korjaa sähkön huoltovarmuusmaksun korotus, joka astui voimaan huhtikuussa 2026. Sitä on korjannut myös huoltovarmuusrahaston kantaverkkoyhtiö Fingridistä saamat osingot. Viime vuosina ne ovat muodostaneet merkittävän osuuden huoltovarmuuden rahoituksesta.

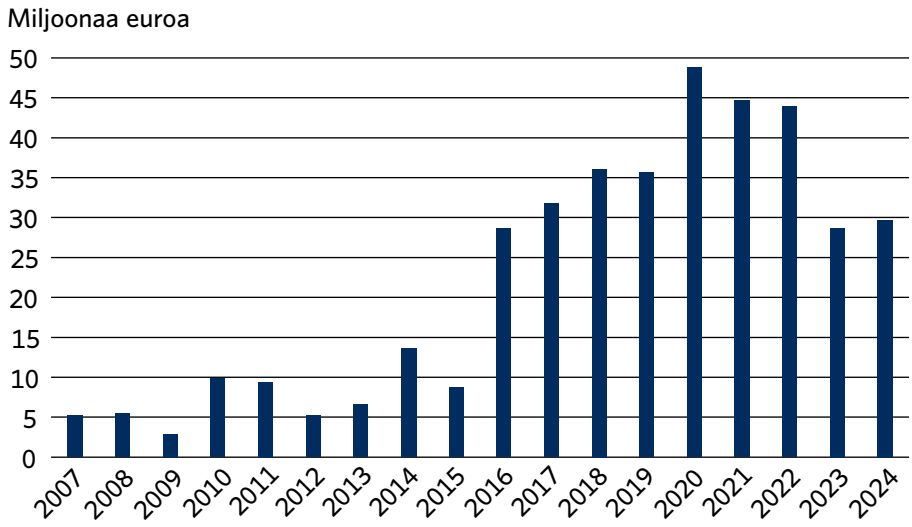
Osinkoihin perustuva rahoitus sisältää kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia. Huhtikuun alussa 2026 tuli voimaan huoltovarmuuslaki (107/2026), jonka myötä Huoltovarmuuskeskuksen omistusosuuteen

perustuvat Fingrid Oyj:n osinkotulot tuloutetaan valtion talousarvioon. Samassa yhteydessä Huoltovarmuuskeskus muutettiin valtion laitoksesta virastoksi. Organisointimuutos selkeytti Huoltovarmuuskeskuksen asemaa julkisena viranomaisena. Koska osinkotulot vaihtelevat, niitä ei ole tarkoituksenmukaista korvamerkitä kattamaan virastomuotoisen Huoltovarmuuskeskuksen toimintaa, vaan eduskunta osoittaa siihen talousarviossa vuosittain määrärahan. Järjestely on perusteltu Huoltovarmuuskeskuksen rahoituksen ennakoitavuuden näkökulmasta.

Huoltovarmuus ylipäätään edellyttää, että myös rahoitus on järjestetty kestävällä tavalla. Rahoituspohjan tulisi olla ennustettava ja huoltovarmuustoimet tulisi sovittaa yhteen rahoituksen kanssa. Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista (568/2024) määrittää huoltovarmuuden painopisteet, mutta päätöksessä ei oteta kantaa siihen, miten paljon välttämättömät toimenpiteet saavat maksaa tai siihen, miten toimia tulisi priorisoida, jos rahoituspohjan kestävyys sitä edellyttää.

Huoltovarmuuden rahoitus ei ole sillä tavoin läpinäkyvää, että rahoituspohjan kestävyydestä voitaisiin varmistua asianmukaisesti. Huoltovarmuuden tavoitepäätöksessä kohdistetaan eri hallinnonaloille huoltovarmuusvaatimuksia, jotka niiden tulee kattaa virastojen omista toimintamenoista.

Kuvio 3. Huoltovarmuusrahaston osinkotulojen kehitys 2007–2024, miljoonaa euroa.

Lähde: Valtion tilinpäätöskertomukset 2007–2011 ja Hallituksen vuosikertomukset 2012–2024.

Virastot eivät kuitenkaan ole aina osoittaneet varoja edes kriittisiin toimintoihin, ja Huoltovarmuuskeskus on päätynyt rahoittamaan huoltovarmuusrahaston varoista eri viranomaisten vastuulla olleita kehittämishankkeita, hankintoja ja muita vakiintuneita menoja. Hallinnonaloilla ei liioin seurata huoltovarmuustoimenpiteisiin kohdennettavia resursseja. Myöskään valtion talousarviossa budjettimomenttien selvitysosissa ei yksilöidä, mitä huoltovarmuustavoitteita määrärahoilla pitäisi edistää. Olennaiset huoltovarmuuteen liittyvät tavoitteet on kuitenkin syytä tuoda esiin valtion talousarviossa, jotta läpinäkyvyys ja eduskunnan budjettivalta toteutuvat.

Yksi keskeinen huoltovarmuuden osa-alue on toimiva logistiikka. Sen avulla turvataan tarvittavien tuontitavaroiden saanti ja viennistä saatavat tulot. Toimivia ja kustannustehokkaita varautumiskeinoja logistiikan turvaamisessa ovat esimerkiksi varautumisyhteistyö Pohjoismaiden kanssa, viranomaisten ja yritysten välinen yhteistyö kansallisissa harjoituksissa ja kehitystyössä sekä digitalisaation hyödyntäminen. Erityisesti suurissa infrastruktuuri-investoinneissa olisi hyödyllistä kehittää taloudellista arviointia, jotta voidaan säilyttää tasapaino kriisitilanteisiin varautumisen ja normaaliolojen toiminnan varmistamiseen käytettävien resurssien välillä. On myös hyvä muistaa, että parasta huoltovarmuutta on sujuva ja häiriötön toiminta normaalioloissa.

Huoltovarmuus vaatii myös kansainvälistä yhteistyötä

Euroopan unionin ja Naton jäsenyys sekä pohjoismainen varautumisyhteistyö vahvistavat kansallista varautumista. Samalla ne luovat uusi velvoitteita ja vaatimuksia sekä vaikeasti ennakoitavia kustannuspaineita huoltovarmuuden ylläpitämiseen.

EU:n turvallisuutta ja varautumista koskevista ohjelmista on ohjattu varoja jäsenmaiden omaan varautumiseen. EU:lla on jäsenmaissa myös varautumishankkeita, jotka tukevat kansallista varautumista ja vahvistavat kansallisten huoltovarmuustoimijoiden taloutta ja osaamista. Nato-yhteistyö on jo nyt vahvistanut markkinaehtoisten huoltovarmuustoimijoiden markkina-asemaa. Näin jäsenyys on varmistanut, että Suomessa säilyy sotilaallisen huoltovarmuuden näkökulmasta kriittistä tuotantoa.

Euroopan unionin varautumisunionistrategia vahvistaa sisäänrakennetun varautumisen kulttuuria, jota sovelletaan kaikkiin EU:n toimintapolitiikkoihin. Sisäänrakennetun varautumisen periaate ohjaa toimijoita huomioimaan ennakkoon eri hankkeisiin liittyvät resilienssiä ja varautumista koskevat näkökohdat. Vastaava sisäänrakennettu ajattelutapa tukisi myös Suomessa osaltaan huoltovarmuutta edistävien toimien koordinaatiota ja kustannustehokasta rahoitusta, kun jo valtionavustuksia kohdennettaessa kiinnitettäisiin huomiota avustusten varautumis- ja

huoltovarmuusvaikutuksiin. Huoltovarmuuden ylläpitoon ja kriisinkestävien toimitusketjujen syntyyn voi vaikuttaa myös valtion noin viiden miljardin euron arvoisilla hankinnoilla.

Puolustuskykyä kehitetään suorituskykyjä rakentamalla

Puolustusvoimat laatii neljän vuoden välein 12-vuotisen suunnitelman, jonka tavoitteena on turvata puolustusjärjestelmän suorituskykyjen pitkäjänteinen ja tasapainoinen kehittäminen. Kehittämisessä keskeisessä osassa ovat materiaalihankinnat. Puolustushallinnon tilausvaltuudet ja määrärahat kasvavat merkittävästi tulevina vuosina. Turvallisuusympäristön muuttuessa ja puolustusmenojen kasvaessa on Puolustusvoimien kykyyn hankkia puolustusmateriaalia ja pitää se toimintavalmiina kiinnitettävä erityistä huomiota.

Puolustusvoimien 12-vuotinen suunnitelma koostuu yhdeksästä kehittämisohjelmasta, jotka jakautuvat edelleen alakehittämisohjelmiin ja hankkeisiin. Puolustusvoimat on ohjannut ja seurannut kehittämisohjelmia systemaattisesti. Kehittämistoiminnan ohjaus on ollut kattavaa ja myös henkilöstö pitää sitä pääosin selkeänä ja käytäntöön hyvin soveltuvana.

Puolustusvoimissa suorituskykyjä ei kuitenkaan aina rakenneta kokonaisuuksina. Suunnittelusta huolimatta suorituskyvylle ei välttämättä saada esimerkiksi varastointitiloja tai ylläpitoa ja henkilöstöä oikea-aikaisesti. Suorituskykyjen kokonaisvaltaista rakentamista vaikeuttavat myös seurannaisvaikutusten hallinnan ongelmat. Ne voivat pahimmillaan johtaa merkittävään valtiontaloudelliseen riskiin, jossa hankitun puolustusmateriaalin elinjakso jää suunniteltua lyhyemmäksi esimerkiksi riittämättömän varastoinnin tai kunnossapidon vuoksi.

Puolustusvoimien tilausvaltuuksien budjetointi on voimakkaan etupainotteista

Suorituskykyjen rahoitussuunnittelu jakautuu valtion talousarviossa kahdelle eri momentille. Puolustusmateriaalihankinnat-momentin määrärahoilla hankitaan kalustoa ja materiaalia, kun taas seurannaisvaikutusten hallintaan tarvittava rahoitus tulee lähes yksinomaan Puolustusvoimien toimintamenomomentin määrärahasta. Näiden kahden momentin rahoitussuunnittelun on tärkeää olla tasapainoista ja tiiviisti toisiinsa kytkettyä.

Sotilaallisen suorituskyvyn hankkeiden pitkittyminen on yleistä. Tilausvaltuuksien budjetointi on myös voimakkaan etupainotteista. Eduskunta on myöntänyt Puolustusvoimille huomattavan määrän valtuuksia, joiden nojalla Puolustusvoimat voi solmia sopimuksia materiaalihankinnoista.

Tilausvaltuus on säädösten, määräysten ja ohjeistuksen perusteella käytettävissä ainoastaan sen varainhoitovuoden aikana, jonka talousarvioon se on otettu. Tarkastuksen perusteella puolustusmateriaalimomentin Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen -tilausvaltuuksista on kuitenkin jäänyt käyttämättä niiden alkuperäisen myöntövuoden aikana keskimäärin noin 40 prosenttia.

Edelliseltä varainhoitovuodelta käyttämättä jäänyt valtuus on mahdollista uusia talousarviossa, ja näin tapahtuukin puolustusmateriaalimomentilla usein. Valtuuden uusimiselle tulee olla perusteltu syy, ja se tulisi esittää momentin tai luvun selvitysosassa. Tarkastuksen perusteella Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen -valtuuksien uusimiselle ei kuitenkaan ole esitetty perusteluja vuosien 2015–2023 talousarvioesityksissä. Valtuuksien seuranta on VTV:n havaintojen perusteella kehittynyt parempaan suuntaan ja aiemmin havaitut ongelmat seurannassa on saatu korjattua.

Natoon liittyvä valmistelu ja päätöksenteko valtioneuvostossa toimii hyvin

Suomi liittyi Natoon huhtikuussa 2023. Vaikka yhteistyötä oli Naton kanssa tehty pitkään, liittyminen tapahtui nopealla aikataululla, ja sen vuoksi valtionhallinnossa ei ehditty etukäteen luoda menettelyjä Nato-asioiden käsittelyyn ja Natossa vaikuttamiseen.

Liittyminen Naton jäseneksi on ollut hallinnollisesti merkittävä muutos rauhankumppanuusaikaan. Liittyminen on lisännyt Natoon liittyvien asioiden käsittelyn määrää ja laajuutta, mikä tarkoittaa myös hallinnollisesti lisätyötä. Myös Natossa tehtävät päätökset ovat Suomen kannalta huomattavasti aiempaa vaikuttavampia, vaikka ne eivät lähtökohtaisesti ole oikeudellisesti velvoittavia ylikansallisia päätöksiä vaan poliittisia sitoumuksia.

Poliittisia, strategisen tason tavoitteita Natossa toimimiselle on määritelty valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisissa selonteoissa ja hallitusohjelmassa. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministeriövaliokunnan ja tasavallan presidentin yhteiskokous (TP-UTVA) linjaa Suomen tavoitteet Naton ministerikokouksiin ja huippukokouksiin.

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle tietoa Natoon liittyvistä asioista riittävästi, joskaan ministeriöiden toiminta informoinnissa ei ole aina ollut riittävän oma-aloitteista, ennakoivaa tai oikea-aikaista. Toimintatavat ovat jäsenyyden aikana kuitenkin kehittyneet. Tärkein tapa informoida eduskuntaa on ollut ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat selvitykset ja niihin liittyvät suulliset lausunnot, joita valtioneuvosto on antanut ulkoasiainvaliokunnalle ja puolustusvaliokunnalle. Eduskunta on saanut valtioneuvostolta tietoa Natoon liittyvistä asioista myös hallituksen

lakiesityksistä, valtioneuvoston selonteoista sekä talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Valtaosa ulko- ja turvallisuuspoliittisista selvityksistä liittyy Naton ministerikokouksiin ja huippukokouksiin, mikä on luonut eduskunnan informointiin Nato-asioissa säännönmukaisuutta. Määrällisesti valtioneuvosto on antanut selvityksiä runsaasti, mutta niiden kirjallinen tietosisältö on ollut verrattain yleisluontoista. Selvitysten sisältöä on kuitenkin merkittävästi syvennetty valiokuntakuulemisissa, joissa on kuultu järjestelmällisesti myös ulkoministeriä ja puolustusministeriä.

Päävastuu Nato-asioiden valmistelussa on ulkoministeriöllä ja puolustushallinnolla

Nato-jäsenyys on Suomelle uusi ja merkityksellinen kansainvälisen yhteistyön muoto. Jäsenyydellä on myös suora ja epäsuora valtiontaloudellinen vaikutus. Nato-jäsenyyteen liittyvän valmistelun ja päätöksenteon rakenteiden ja menettelyiden on sen vuoksi oltava toimivia ja tarkoituksenmukaisia.

Natoon liittyvässä poliittisessa päätöksenteossa ylintä valtaa käyttää eduskunta. Ylimpänä valtioelimenä se säätää lait, päättää valtion talousarviosta, valvoo hallituksen toimintaa ja hyväksyy tärkeimmät Suomea sitovat kansainväliset sopimukset.

Hallitusvallan käyttäjistä keskeisimmät ovat tasavallan presidentti, puolustusministeri ja ulkoministeri, jotka myös osallistuvat päätöksentekoon Naton neuvoston kokouksissa. Pääministeri johtaa valtioneuvoston toimintaa ja valmistelun sekä käsittelyn yhteensovittamista. Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yhteistyön ja ohjauksen tärkein foorumi Nato-asioissa on valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan ja tasavallan presidentin kokous (TP-UTVA). Valtiontaloudellisesti merkittävistä asioista linjaa myös Natoon liittyen talouspoliittinen ministerivaliokunta.

Valtionhallinnossa pääasiallinen vastuu Nato-asioiden valmistelusta on ulkoministeriöllä, puolustusministeriöllä ja Puolustusvoimilla. Ulkoministeriö vastaa Naton huippukokousten ja ulkoministerikokousten valmistelusta sekä Suomen Nato-edustuston toiminnasta. Ulkoministeriö myös koordinoi Natoon liittyvää valmistelua muiden kuin puolustushallinnon toimialan asioiden osalta.

Puolustusministeriö puolestaan vastaa puolustushallinnon toimialan asioiden valmistelusta ja tarvittaessa koordinoinnista muiden hallinnonalojen kanssa. Lisäksi sen vastuulla on Naton puolustusministerikokousten ja huippukokousten puolustuspoliittisten aiheiden valmistelu.

Molemmilla ministeriöillä on ohjausvastuullaan merkittävä määrä henkilöstöä Suomen pysyvässä edustustossa Natossa. Puolustusvoimilla on merkittävä ja osin itsenäinen rooli Natoon liittyvien sotilaallisten asioiden

valmistelussa. Puolustusvoimat lähettää henkilöstöä Suomen pysyvään edustustoon Natossa sekä Naton sotilasrakenteeseen.

Natoon liittyviä asioita käsitellään myös muilla hallinnonaloilla. Valtionhallintoon on perustettu Nato-kysymyksiä koordinoivia työryhmiä, joista toimialaltaan ja osallistujamäärältään laajimmat ovat Nato-yhteyshenkilöryhmä ja Nato-resilienssiryhmä.

Eri toimijoiden roolit Nato-asioissa ovat osin täsmentämättä

Valtioneuvostossa eri toimijoiden roolit ja tehtävät Nato-asioissa ovat pääosin selkeitä. Hallinnonalojen välillä on ollut kuitenkin myös eriäviä näkemyksiä työnjaosta, toimintatavoista ja eri toimijoiden rooleista. Tulkintaeroja ilmeni Nato-asioiden valmistelun kannalta keskeisimpien toimijoiden eli ulkoministeriön ja puolustusministeriön välillä sekä puolustusministeriön ja Puolustusvoimien välillä. Myös laajemmin muiden hallinnonalojen kanssa tehtävässä yhteistyössä toimijoiden roolit ja tehtävät olivat osin täsmentymättömiä.

Yhteisten näkemysten puuttuminen siitä, mitkä ovat eri toimijoiden roolit ja tehtävät sekä millaisia toimintatapoja noudatetaan Natoon liittyvässä valmistelussa, voi aiheuttaa viivettä ja tehottomuutta hallinnon organisaatioiden välisessä yhteistyössä. Ei ole kuitenkaan noussut esiin konkreettisia tapauksia, joissa päätöksenteko tai kannan muodostus ei olisi näkemyserojen takia onnistunut riittävän nopeasti.

Hallinnossa on luotu nopeasti toimivia rakenteita hallinnonalojen sisäiseen koordinaation. Sen sijaan hallinnonalarajat ylittävä yhteistyö ei ole vielä vakiintunutta, eivätkä sen rakenteet ja toimintatavat ole kaikin osin toimivia ja tarkoituksenmukaisia.

Natoon liittyvän päätöksenteon ja kansallisen kannanmuodostuksen valmistelun ja tiedonvälityksen toimintatavat ovat selkeytyneet jäsenyyden aikana, mutta niitä on mahdollista vielä kehittää.

Nato-jäsenyyden taloudelliset vaikutukset jäävät epäselviksi

Nato-jäsenyyden valtiontaloudellinen merkitys on huomattava. Hallitus arvioi liittymisen yhteydessä, että jäsenyydestä aiheutuu valtiolle suoria kustannuksia 70–100 miljoonaa euroa vuodessa. Epäsuorat kustannukset ovat tätä suuremmat. Niitä aiheutuu erityisesti Naton velvoitteiden toimeenpanosta. Epäsuorien kustannusten määrästä tai suuruusluokasta ei

esitetty liittymisen aikaan asiakirjoissa lainkaan arvioita. Myöhemmin vaikutuksia on arvioitu päätöksenteon eri vaiheissa, mutta arviointi on ollut tarkkuudeltaan, sisällöiltään ja laajuudeltaan vaihtelevaa, eikä epäsuoria vaikutuksia ole esitetty riittävän läpinäkyvästi.

Natoon liittymisen jälkeen valtion talousarvioesitykset ja julkisen talouden suunnitelmat ovat sisältäneet tietoja Nato-jäsenyydestä aiheutuvista kustannuksista ja niiden vaikutuksesta määrärahoihin. Tiedot ovat kuitenkin hajanaisia ja niiden esittämistapa epäyhtenäinen.

Julkisesti saatavilla olevan tiedon pohjalta on vaikea muodostaa kokonaiskuvaa Nato-jäsenyyteen liittyvien kustannusten määrästä ja kehittymisestä. Tiedonpuute heikentää valtion taloudenhoidon läpinäkyvyyttä. Jatkossa Natosta aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia ei ole tarkoituksenmukaista erottaa omana kokonaisuutenaan kansallisista kustannuksista, vaan Natoon liittyvät menot sisältyvät pääosin puolustushallinnon kasvaviin määrärahoihin. Naton velvoitteiden toimeenpanosta aiheutuvia asiakohtaisia kustannuksia tulee kuitenkin edelleen arvioida ja seurata.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin:

- Natoon liittyvä valmistelu ja päätöksenteko (9/2026)
- Toimivien logistiikka- ja kuljetusketjujen varmistaminen (1/2026)
- Huoltovarmuuden rahoituspohja (17/2025)
- Suorituskykyjen rakentaminen Puolustusvoimien kehittämisohjelmissa (14/2025).

Luvun taustalla oleviin tarkastuksiin voi syventyä VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

3 Sote-kustannusten siirto muiden maksettavaksi ei tuo säästöjä

Hyvinvointi- ja terveyspalveluiden rahoituksessa on havaittu VTV:n tarkastuksissa monia ongelmia. Rahanjakoa määrittävän rahoitusmallin tietopohjassa on heikkouksia, eikä malli erityisesti kannusta kustannussäästöihin. Vaikuttavuutta vaarantaa se, että varhaisen puuttumisen palvelut jäävät helposti toteutumatta ja lopulta joudutaan turvautumaan kalliimpiin palveluihin.

Lasten ja nuorten palvelut eivät aina löydä kohdettaan

Sosiaalihuoltolaki edellyttää lapsiperheiden palveluissa monialaista yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kesken. Varhaiskasvatuksen ja lastenneuvoloiden ammattilaisten näkemysten mukaan monialainen yhteistyö lapsiperheiden sosiaalipalvelujen kanssa ei kuitenkaan ole riittävää tai sujuvaa.

Yhteistyön ongelmien taustalla on useita tekijöitä. Monialaiselle yhteistyölle ei ole välttämättä edelleenkään rakenteita tai selkeitä toimintamalleja. Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa ei liioin ehditä tai osata ottaa muita toimijoita mukaan työskentelyyn ja hyödyntää heidän asiantuntemustaan perheiden tilanteista. Varhaiskasvatuksen ja lastenneuvoloiden edustajia osallistuu sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarpeen arviointiin erittäin harvoin.

Hyvinvointialueuudistus ei ole sujuvoittanut monialaista yhteistyötä alle kouluikäisten lasten ja perheiden palveluissa. Uudistuksen keskeinen tavoite on ollut vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota, mutta lastenneuvoloiden ja lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden lähiesihenkilöiden mukaan tavoite ei ole toteutunut lapsiperheiden palveluissa. Myös varhaiskasvatuksen erityisopettajista merkittävä osa oli eri mieltä siitä, että monialainen yhteistyö olisi muuttunut hyvinvointialueen

käynnistymisen jälkeen sujuvammaksi sosiaalipalvelujen ja lastenneuvoloiden kanssa.

Hyvinvointialueiden käynnistyminen aiheutti katkoksen totuttuihin toimintatapoihin ja yhteistyö on edelleen uudelleenkäynnistymisen vaiheessa. Tämä voi edelleen vaikuttaa asiantuntijoiden kokemuksiin monialaisen yhteistyön heikentymisestä. Esimerkiksi entisiä kuntakohtaisia hyviä käytäntöjä on saattanut hävitä, kun hyvinvointialueilla on yhdenmukaistettu toimintoja.

Yhteistyöongelmia on myös lasten ja nuorten suun terveyden edistämisessä. Kunnat ja hyvinvointialueet tekevät yhteistyötä terveyden edistämiseksi, mutta useilla hyvinvointialueilla kunnan ja alueen välinen työnjako on epäselvä ja myös vastuut ovat määrittelemättä. Alueen ja kunnan yhteistyölle ei ole myöskään asetettu selkeitä tavoitteita. Yhteistyötä tehdään usein satunnaisesti ja se on henkilöriippuvaista. Yhteistyön rakenteita kehitetään usealla alueella ja kunnassa, mutta työ on vielä kesken.

Alueellista vaihtelua on myös suun terveyden kannalta keskeisten terveystarkastusten kutsukäytännöissä. Tämä vaikuttaa terveystarkastusten kattavuuteen, ja osa lapsista voi jäädä palvelujen ulkopuolelle.

Joillain hyvinvointialueilla kutsut suun terveystarkastuksiin lähtevät sujuvasti kouluyhteistyön kautta, toisilla taas ei. Noin kolmannes perheistä ei reagoi ensimmäiseen kutsuun, ja osa lapsista ja nuorista jää kokonaan tavoittamatta. Muistutuskutsut vaativat henkilöstöltä aktiivista jälkiseurantaa ja lisäävät siten työkuormaa. Hoitamattomuus myös kasaa ongelmia myöhemmälle iälle.

Tarvitaan myös valtakunnallista koordinaatiota, jotta palvelujen yhdenvertaisuus toteutuu

Sote-uudistuksen tavoitteena on ollut varmistaa yhdenvertaiset sosiaali- ja terveyspalvelut koko maassa. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan myös valtakunnallista ohjausta ja koordinaatiota, sillä VTV:n tarkastuksissa on havaittu monissa palveluissa ja niiden kustannuksissa huomattavia eroja alueiden välillä.

Esimerkiksi omaishoidon tuen myöntämiskriteerit on yhtenäistetty hyvinvointialuekohtaisesti, mutta Suomessa on nyt 22 erilaista iäkkäiden omaishoidon tuen järjestelmää. Hyvinvointialueiden välillä on eroja muun muassa omaishoidon tuen myöntämiskriteereissä, eikä omaishoidon tukea saa kansallisesti yhdenvertaisesti. Alueellisia eroja on myös omaishoidettavan toimintakyvyn ja palvelutarpeiden RAI-arvioinnin tulosten soveltamisessa, hoitopalkkioluokkien määrissä ja palkkioiden tasoissa, omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien myöntämisessä sekä omaishoitajia

tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen laajuudessa. Eroja on myös lakisääteisten vapaiden järjestämistavoissa, niistä perittävissä asiakasmaksuissa sekä omaishoitajalle tarjottavien valmennusten, koulutusten ja hyvinvointi- ja terveystarkastusten toteuttamisessa.

Alueellisia eroja on myös lapsiperheiden matalan kynnyksen sosiaalipalveluissa, sillä sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarpeen arvioinnin ja yleisemminkin asiakasprosessien käytänteet vaihtelevat hyvinvointialueittain.

Lapsiperheiden matalan kynnyksen sosiaalipalveluissa ja erityisesti kotipalvelussa ei aina tehdä sosiaalihuoltolain mukaista palvelutarpeen arviointia. Palveluissa työskenteleville on osin epäselvää, milloin lain mukaan on ryhdyttävä raskaampaan palvelutarpeen arvioinnin prosessiin ja milloin riittää yksittäisen peruspalvelun tarpeen arviointi.

Perhekeskustoiminnan kehittäminen on edistänyt käytännön moni-alaista yhteistyötä sosiaalihuoltolain mukaisissa lapsiperhepalveluissa. Sen sijaan hyvinvointialueuudistus ei ole sitä sujuvoittanut. Matalan kynnyksen sosiaalipalveluissa alueilla on palvelutarpeen arvioinnissa ja yleisemminkin asiakasprosesseissa vaihtelevia käytäntöjä. Myös sosiaalihuoltolain mukaisten lapsiperhepalvelujen ja lastensuojelun välinen raja on epäselvä.

Lasten ja nuorten suun terveyden edistämisessä käytännöt vaihtelevat jopa hyvinvointialueen sisällä kuntakohtaisesti. Erityisen ongelmallista on, että epäyhtenäiset kutsukäytännöt jättävät osan lapsista palveluiden ulkopuolelle. Siirtymä lapsen ja nuoren palveluista aikuisuuteen on toinen ongelmakohta. Myös tässä vaiheessa putoaa osa nuorista kokonaan palveluiden ulkopuolelle.

Miten palveluiden yhdenvertaista saatavuutta sitten voitaisiin parantaa ja alueiden välisiä eroja kuroa umpeen? Jotta omaishoidon tuen saatavuus olisi kansallisesti yhdenvertaista, omaishoitolain hoitopalkkioluokkakohtaisia myöntämiskriteereitä tulisi täsmentää. Erityisesti alimman hoitopalkkioluokan myöntämiskriteereitä tulisi tarkentaa, koska se määrittelee, ketkä pääsevät palvelun piiriin. Lisäksi omaishoidon tukea ohjaaviin asiakirjoihin tulisi sisällyttää selkeä määritelmä siitä, kuinka paljon muita sosiaali- ja terveyspalveluja omaishoitoperheelle voidaan myöntää ilman, että se pienentää hoitopalkkiota.

Sosiaalihuoltolakia tai sen soveltamisohjetta sekä muuta ohjausta tulisi kehittää vastaamaan paremmin lasten ja lapsiperheiden matalan kynnyksen palvelujen toimeenpanon tarpeita. Tämä voisi osaltaan edistää painopisteen siirtymistä lapsiperheiden sosiaalipalveluissa matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviin palveluihin. Alueiden tulisi kehittää kutsukäytäntöjä lasten ja nuorten suun terveyden tarkastuksiin niin, jotta lapsia ei putoa palveluista eikä siirtymä aikuisuuteen aiheuta katkosta palvelujen käytössä.

Vuonna 2023 Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaation rahoitukseen ja ohjaukseen kohdistuneessa tarkastuksessa havaittiin, että kansalliselle koordinaatiolle ja yhteistyölle on selvä tarve. Jälkiseurannan perusteella sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö ovat tehneet VTV:n suositusten suuntaisia toimia ja ohjanneet hyvinvointialueiden yhteistyötä ICT:n kehittämissä. Sosiaali- ja terveysministeriö ja hyvinvointialueet ovat laatineet yhteistyössä digitalisaation ja tiedonhallinnan strategian, joka ohjaa aiempaa yhtenäisempään toimintaan. Alueet myös hyödyntävät ministeriöiden kehittämiä kansallisia digitaalisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, joskin osa alueista kokee edelleen, että niiden hyödyt ovat olleet vähäisiä, eivätkä ole sen takia ottaneet ratkaisuja laajasti käyttöön.

Tiedosta on pulaa hyvinvointi- ja terveyspalvelujen johtamisessa

Tiedonpuute on laaja ongelma hyvinvointipalvelujen arvioinnissa ja kehittämisessä. Puutteellisilla tiedoilla johtaminen on vähintään vaikeaa ja tavoiteltuja säästöjä on mahdotonta arvioida. Tietojen oikeellisuus vaikuttaa myös hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja tiedoilla on kannustevaikutuksia hyvinvointialueiden toimintaan.

Omaishoidon tuki on keskimäärin edullisempaa kuin vastaavat korvaavat palvelut, mutta todellisten kustannussäästöjen arviointi on vaikeaa. Arviointia hankaloittaa se, että palveluiden ja omaishoidon tuen kokonaisuutta koskeva tieto on puutteellista, ja se, että kaikkien omaishoitoperheille myönnettyjen palvelujen kustannukset eivät sisälly omaishoidon tuen kustannuksiin. Jotta omaishoidon tuen todelliset kustannukset voidaan määrittää, kustannusten sisältöä on välttämätöntä selkeyttää yhtenäisesti kaikilla hyvinvointialueilla.

Omaishoidon tuen käytön lisääntyminen tuo säästöjä vain, jos samalla pystytään säästämään korvaavien palvelujen järjestämisessä. Mahdollinen säästö pienenee, mitä enemmän omaishoitoperheelle tarjotaan hoitoa tukevia palveluja hoitopalkkion lisäksi.

Tiedolla johtaminen ei ole iäkkäiden omaishoidon tuessa nykyisellään kansallisesti mahdollista. Omaishoidolle ei ole asetettu kansallisia, määrällisiä tavoitteita, ja lisäksi järjestelmää koskeva tietopohja on osittain puutteellinen. Monet hyvinvointialueet eivät pysty tuottamaan keskeisiä tietoja omaishoidon tuen kustannuksista, hakemuksista, päätöksistä, lakisääteisistä palveluista tai muista omaishoitoperheille annettavista sosiaali- ja terveyspalveluista.

Kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon palvelujen päällekkäisyydet vääristävät kuvaa iäkkäiden palvelujen kattavuudesta, sillä sama henkilö voidaan tilastoida samanaikaisesti omaishoidon tuen, kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon asiakkaaksi.

Hyvinvointialueiden tiedot omaishoidon tuen hoidettavien määristä poikkeavat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoista niin paljon, että on välttämätöntä varmistaa tietojen laatu. Omaishoitoa perustellaan saavutettavilla säästöillä, joita todennäköisesti voisikin saada, mutta kuva säästöjen suuruudesta ja muodostumisesta on huono. Omaishoidon tunnistetut kustannukset ovat noin 250 miljoonaa euroa, mutta merkittävästä osasta kustannuksia ei ole tietoa, koska tieto omaishoidon ohella tarvittavien lisäpalveluiden kustannuksista on hyvin puutteellista. Hyödyt on arvioitu tarkastuksessa lähes miljardiksi euroksi.

Suun terveydenhuollon seurantaa vaikeuttavat lukuisat potilastietojärjestelmät ja niiden erot. Yhden hyvinvointialueen sisälläkin voi olla useita erilaisia järjestelmiä, jotka vaikuttavat siihen, millaista tietoa saadaan ja miten sitä voidaan hyödyntää johtamisessa. Potilastietojärjestelmistä on usein hankala saada tarvittavaa seurantatietoa. Tiedon keräämisessä järjestelmästä joudutaan turvautumaan järjestelmätoimittajiin, mikä lisää kustannuksia ja vie aikaa.

Lisäksi hyvinvointialueiden omien seurantatietojen ja kansallisiin tietovarantoihin kerättyjen tietojen välillä on ristiriitoja. Virhelähteet ovat moninaiset eikä ristiriitaisuuksille ole yhtä selkeää syytä. Suurin osa ongelmista liittyy tietojen siirtymiseen, mutta osa voi liittyä myös siihen, että kaikki käynnit ja toimenpiteet eivät kirjaudu alueiden omiin järjestelmiin.

Toiminnan tehostamisen ja vaikuttavuuden kannalta tärkeiden kustannustietojen puute on ongelma myös suun terveydenhuollossa. Lasten ja nuorten suun terveydenhuollon kustannuksia ei kyetä erottelemaan suun terveydenhuollon kokonaiskustannuksista. Myöskään ennalta ehkäisevään toimintaan suunnattujen voimavarojen ja kustannusten määristä ei ole tietoa.

Kansallisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjauksessa suun terveys on jäänyt sivurooliin. Suun terveyden edistäminen ei ole esimerkiksi mukana niin sanotussa hyte-kertoimessa eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella hyvinvointialueille määräytyvässä rahoitusosuudessa. Tällä hetkellä hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmä käytännössä ohjaa suun terveydenhuoltoa enemmän diagnoosien tekemiseen ja korjaaviin toimenpiteisiin kuin ehkäisevään toimintaan. Lasten ja nuorten suun terveyden edistäminen ei ole hyvinvointialueille taloudellisesti kuitenkaan erityisen merkittävä tehtävä, eikä palvelujen kehittäminen juuri näy hyvinvointialueiden strategisessa suunnittelussa tai hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisissä suunnitelmissa.

Ihmisten palveluntarpeeseen vastaaminen on hyvinvointipalveluiden ydin

Hyvinvointipalveluissa on kyse siitä, että vastataan ihmisten palveluntarpeeseen. Hyvinvointialueuudistuksen toteutus ja säästötoimet ohjaavat helposti tarkastelemaan asioita organisaatiolähtöisesti. Uudistuksissa usein pyritään löytämään omalle organisaatiolle oikeat toimintatavat ja muiden toimijoiden merkitys palvelujen käyttäjälle ei välttämättä tule huomioiduksi. Samoin säästötoimissa pääpaino on helposti oman toiminnan säästöissä, ei kokonaisuuden tai asiakkaan kustannuksissa. Hammastarkastukseen saapumatta jäävä lapsi ja nuori tulee suurella todennäköisyydellä yhteiskunnalle jossain vaiheessa kalliimmaksi kuin toimijoiden hyvällä yhteistyöllä kaikille toteutetut kattavat tarkastukset ja tarpeellinen hoito.

Keskittyminen vain organisaation omiin kustannuksiin on huolestuttava ilmiö. Kustannusten hallinta myös kokonaisuuden tasolla olisi veronmaksajan etu. Erityisen tärkeää olisi päästä siihen, että palvelun tarvitsija olisi keskiöissä ja tarjotut palvelut toteutettaisiin mahdollisimman laadukkaasti hänen näkökulmastaan.

Hyvinvointialueiden sidosyksikköhankinnat

Hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä tekevät hankintoja niihin sidosyksikköasemassa olevilta yhteisöiltä. Sidosyksikköhankinnat ovat poikkeus pääsääntöön, jonka mukaan hankinnat tulee kilpailuttaa. Hankintoja voidaan tehdä kilpailuttamatta, kun omistajat käyttävät määräysvaltaa sidosyksikköyhteisöihin hankintasäännösten mukaisesti.

Yli neljäsosa hyvinvointialueiden sidosyksikkösuhteista perustuu enintään yhden prosentin omistusosuuteen. Tarkastuksen perusteella joissain sidosyksikköyhteisöissä pienosakkaan asemassa olevilla hyvinvointialueilla oli vain vähäiset keinot käyttää määräysvaltaa yhteisöön. Hankintayksikön alhainen omistusosuus sidosyksiköstään sekä vähäiset vaikuttamiskeinot sen hallintoelimissä voivat muodostaa oikeudellisen riskin, etteivät sidosyksiköltä tehdyt hankinnat olekaan lain mukaisia.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin:

- Perhevapaauudistus ja monialainen yhteistyö lapsiperheiden palveluissa (6/2026)
- Iäkkäiden omaishoidon tuki (5/2026)
- Hyvinvointialueiden sidosyksikköhankinnat (3/2026)
- Lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhoito (2/2026)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaation rahoitus ja ohjaus (9/2023).

Luvun taustalla oleviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin voi syventyä VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

4 Toimijasta riippumatta valtion rahalla olisi saatava aikaan vaikutuksia

Valtio rahoittaa monenlaista ydintehtäviensä ulkopuolista toimintaa, ja valtion tuella tulisi saada aikaiseksi toivottuja vaikutuksia tehokkaasti. Rahoitettavien toimijoiden moninaisuus ja se, että ne usein saavat rahoitusta monesta lähteestä, tekee niiden talouden valvonnasta vaativan tehtävän.

Liikunta ja urheilu on laaja kansalaisten joukkoliike

Liikuntapolitiikalla valtio pyrkii edistämään väestön hyvinvointia, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa. Liikuntalaissa (390/2015) opetus- ja kulttuuriministeriölle on annettu vastuu liikunnan ja urheilun edellytysten luomisesta valtionhallinnossa sekä liikuntapolitiikan yhteensovittamisesta ja kehittämisestä.

Valtion liikuntatoimen määrärahat ovat vuosittain olleet noin 150–180 miljoonaa euroa. Yhteensä toimialan valtionavustuksia on myönnetty vuosina 2015–2024 noin 1,2 miljardia euroa. Suurin osa myönnetään yleisavustuksina valtakunnallisille liikuntaa edistäville järjestöille, liikuntapaikkarakentamisen investointiavustuksina kunnille, yrityksille ja kolmannen sektorin toimijoille.

Kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille osoitetaan valtionosuuksina vuosittain noin 37 miljoonaa euroa. Lisäksi aluehallintovirastot myönsivät toimialan valtionavustuksia vuosina 2018–2024 noin 117 miljoonaa euroa.

Valtiolla on vain pieni osa liikunnan ja urheilun rahoituksessa. Kunnat ovat merkittävä liikuntapaikkojen ja muun infrastruktuurin rakentajia, ja ne myös tukevat toimijoita. Suurin osa liikunnan ja urheilun rahoituksesta tulee yksityisiltä ihmisiltä, jotka seuraavat urheilua ja maksavat harrastemaksuja.

Liikunnan rahoitusjärjestelmä on moninainen ja pirstaleinen, ja liikuntalaki antaa laajan ja mahdollistavan kehyksen valtion rahoituksen

kohdentamiseen. Suurimpien määrärahojen kohdentamista ohjaavat liikuntalain tavoitteiden mukainen liikunnan kansalaistoiminta sekä harrastamisen ja huippu-urheilun edistäminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei ole kuitenkaan asettanut liikunnan perusrahoitukselle konkreettisia tavoitteita. Tämä on jättänyt toteuttajaverkostolle huomattavan itsenäisen vastuun tavoitteiden edistämisestä. Liikuntatoimen määrärahojen keskeisiä yhteiskunnallisia tavoitteita, väestön fyysisen aktiivisuuden lisäämistä ja liikkumattomuuden vähentämistä, ei ole systemaattisesti kytketty suurimpien liikuntamäärärahojen ohjausrakenteisiin.

Perusrahoituksen ohjausvajetta on paikattu strategisiin tavoitteisiin myönnetyillä erityisavustuksilla, mikä on ylläpitänyt ja edelleen lisännyt rahoitusjärjestelmän hajanaisuutta. Ohjelmamuotoisen liikunnan tukemisen tulisi tuottaa enemmän yhteiskunnallisia hyötyjä, mitä olisi saatu käyttämällä varat pysyvään perustoimintaan.

Valtion liikuntatoimen liikuntaolosuhteiden määrärahojen kohdentamista ovat ohjanneet myös elinkeino- ja kulttuuripoliittiset tavoitteet. Merkittävä osa valtion määrärahoista on kohdistunut tietyille rakentamisen suurhankkeille, jotka eivät palvele tehokkaasti laajojen käyttäjäryhmien tarpeita, mutta joiden taustalla ovat vaikuttaneet muut syyt, erityisesti kulttuuri- ja elinkeinopoliittiset päämäärät. Näistä Olympiastadionin peruskorjaus on omassa mittaluokassaan.

Olympiastadionin perusparannus

Vuonna 2021 valmistui tarkastus Olympiastadionin perusparannuksesta, jota opetus- ja kulttuuriministeriö osittain rahoitti. Tarkastuksessa havaittiin, että ministeriön avustusprosessi päätöksenteosta myöntämiseen ei ollut kaikilta osin asianmukainen eikä valvonta vastannut hankkeen vaatimuksia. Hankkeen kustannukset myös nousivat merkittävästi valtion alkuperäisestä rahoituslinjauksesta.

Jälkiseurannan perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö ei jälkikäteen selvittänyt kustannusnousun syitä, vaikka tarkastusvirasto tätä suositti. Myöskään suosituksia kustannusten läpinäkyvyyden parantamisesta ja avustusehtojen noudattamisesta ei ole toteutettu riittävästi. Ministeriö kertoo kuitenkin tehneensä suositusten mukaisia parannuksia asiakirjojen hallinnoinnissa ja dokumentoinnissa, hankkeiden rahoitusmallin määrittelyssä sekä hankkeiden valvonnassa.

Rahapelitoiminnan tuotoista myönnetyt avustukset

Vuonna 2022 valmistui tarkastus Rahapelitoiminnan tuotoista myönnettävistä avustuksista. Tarkastuksessa havaittiin, että avustusprosessi oli toiminut olennaisilta osin säädösten mukaisesti. Avustuksia oli myönnetty vakiintuneelle tuensaajien joukolle, joten avustuskriteerien tosiasiallinen vaikutus oli vähäinen.

Jälkiseurannan perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA ovat kehittäneet valtionavustusten hallinnointiprosessejaan monella tapaa, ja kehittämistyö jatkuu. Niiden on jatkossakin syytä kiinnittää huomiota tarkastuksessa esiin nostettuihin seikkoihin, kuten avustusprosessin läpinäkyvyyteen, avustusten riittävään valvontaan ja tuloksellisuuteen.

Liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustusten myöntämistä on ensisijaisesti ohjannut laajan ja monimuotoisen kansalaistoiminnan järjestörakenteen ylläpitäminen. Järjestökohtaiseen avustussummaan vaikuttaa vuonna 2020 tehty jakosopimus, jonka perusteella yleisavustukset budjetoidaan eri järjestöryhmille. Siten liikuntaa edistävien järjestöjen avustuspolitiikka on ollut säilyttävää.

Valtionapukelpoisuutta tarkastettaessa havaittiin viisi liikuntajärjestöä, jotka eivät enää täyttäneet liikuntalaissa määriteltyjä avustuskriteereitä ja joiden valtionapukelpoisuutta olisi siksi tullut harkita uudelleen. Avustusten myöntökriteerit eivät myöskään sisällä avustuksen saajille kannusteita varmistaa niiden taloudellista tehokkuutta. Urheilun lajiliittojen avustustarpeen harkinta perustuu järjestön kuluihin eikä huomioi riittävällä tavalla järjestöjen kokonaistaloudellista tilannetta. Osa liitoista on erittäin vakavaraisia, mutta avustustarpeen harkinnassa ei ole kriteereitä varallisuuden huomioimiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei juuri ohjaa liikunnan koulutusverkon kehittymistä. Keskeisintä ohjauskeinoa, koulutuskeskusten ylläpitolupien myöntämistä se ei ole omasta aloitteestaan käyttänyt lainkaan ohjauksessa. Liikunnan koulutuskeskukset kuuluvat vapaan sivistystyön sektorille. Sivistystarvetta ei ole arvioitu ja suhteutettu liikuntapolitiikan tarpeita ja tavoitteita vasten.

Valtakunnalliset liikunnan koulutuskeskukset toimivat suoritteiden ja toimintojen perusteella erityisesti huippu-urheilun ja valmentautumisen keskuksina. Keskukset palvelevat ensisijaisesti jo entuudestaan paljon liikkuvia, vaikka niillä on ylläpitämislupien mukaan rooli koko väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä koulutuksellisin keinoin. Tämä ei kuitenkaan ilmene keskusten suoritteissa tai aikaansaaduissa tuloksissa.

Yksityismetsätalouden tuet ja korvaukset

Vuonna 2023 valmistui tarkastus yksityismetsätalouden tuista ja korvauksista. Tarkastuksessa havaittiin, että vaikka metsätalouden tukia on myönnetty pitkään, tukien kannustinvaikutuksista on vähän näyttöä. Varsinkin normaalissa markkinaympäristössä tapahtuva puuntuotannon tukeminen vaatisi lisää tietoa tukien vaikutuksesta.

Tukien toisena tavoitteena on metsien biologisen monimuotoisuuden turvaaminen. Tämä voi olla ristiriidassa metsänomistajan taloudellisten tavoitteiden kanssa. Tarkastuksessa havaittiin metsien suojelun METSO-ohjelman saavuttavan määrälliset suojelutavoitteet ja myös suojelun laatu oli hyvää.

Jälkiseurannan perusteella edelleenkään ei ole riittävää tietoa puuntuotannon tukien hyödyllisyydestä puuntuotannolle. Lisäksi tukia ja korvauksia olisi kehitettävä niin, että ne palvelisivat paremmin puuntuotannon ja suojelun kokonaisuutta.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin:

- Valtion liikuntatoimi (18/2025)
- Valtionapukelpoisuus (13/2025)
- Rahapelitoiminnan tuotoista myönnetyt avustukset – Hallinnoinnin asianmukaisuus ja tuloksellisuuden edellytykset (9/2022)
- Yksityismetsätalouden tuet ja korvaukset- Puuntuotannon edistäminen ja luonnon monimuotoisuus (13/2023)
- Olympiastadionin perusparannus (1/2021).

Luvun taustalla oleviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin voi syventyä VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

D
4
D
C
C
C
C
B
B
4
3

5 Hallinnon tehostamistarve on jatkuva

Hallinnon henkilöstö- ja tilakulut ovat yhteensä noin 6,6 miljardia euroa valtion 85,6 miljardin kokonaismenoista. Hallinnolla on vain vähän itseisarvoista merkitystä, joten sen tehostaminen on tärkeää. On kuitenkin huolehdittava, ettei tehosteta eikä säästetä siirtämällä kustannuksia kansalaisille tai yrityksille.

Lupakäsittelyt ovat kansalaisille merkittävä palvelu

Poliisin lupapalveluiden tärkeimpiä tuotteita ovat passit ja henkilökortit. Lupavalvonta taas koostuu esimerkiksi aselupien, ajo-oikeuksien ja yksityisen turvallisuusalan lupien valvonnasta. Lupapalvelut ovat maksullisia ja lupavalvonta maksutonta.

Lupia tarvitsevien näkökulmasta maksullisten lupien hintojen olisi hyvä olla mahdollisimman alhainen. Maksuttomien lupien kustannukset katetaan verovaroista, joten veronmaksajien näkökulmasta ne olisi hyvä tuottaa tehokkaasti. Poliisin maksullisen lupahallinnon tuotot olivat vuonna 2024 noin 64 miljoonaa euroa ja kustannukset noin 56 miljoonaa euroa. Maksuttomaan lupahallintoon kuuluvan lupavalvonnan kustannukset olivat noin 28 miljoonaa euroa.

Poliisin lupahallinto toimii pääosin hyvin. Se on pääosin saavuttanut ja suoritemäärien osalta myös ylittänyt tavoitteet, joita sähköiselle asioinnille, lupavalvonnan määrälle ja toiminnan kustannusvastaavuudelle on asetettu. Maksuperustelaki (980/1973) edellyttää, että julkisoikeudellisista suoritteista perittävä maksu vastaa niiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana maksullisten lupien kustannusvastaavuus on kokonaisuutena ollut keskimäärin 106 prosenttia. Kokonaisuudessaan poliisi on siten kerännyt luvista jonkin verran enemmän maksuja kuin sillä on ollut kustannuksia lupasuoritteiden tuottamisesta.

Ongelmallista on, että poliisin myöntäminen lupien kustannusvastaavuus on vaihdellut merkittävästi luparyhmien välillä. Matkustusasiakirjat ovat olleet ylikatteisia, eli tuotot ylittävät kustannukset, ja eräät muut luparyhmät alikatteisia. Maksuperustelain mukaan kustannusvastaavuutta ei voi tasata luparyhmien välillä. Sisäministeriö on maksuasetuksissaan viime vuosina nostanut alikatteisten luparyhmien maksuja.

Poliisin lupahallinnolla on oma, henkilöstömääriä käsittelevä resurssimallinsa, joka osoittaa henkilötyövuositavoitteen lupahallinnon tehtäviin. Toimintaympäristön ja lainsäädännön muututtua resurssimalli ei ole enää ajan tasalla. Malli ei jousta lupakysynnän vaihteluissa. Maksuton lupahallinto, eli lupavalvonta, on budjettirahoitteista toimintaa, eikä se tällä hetkellä saa tarpeeksi painoarvoa lupahallinnon kokonaisresursoinnissa. Maksullinen toiminta, eli lupapalvelut, taas tulisi pystyä suunnittelemaan budjettirahoitteisesta toiminnasta riippumatta.

Ajokortin myöntämisen ja ajo-oikeuden valvonnan avulla edisteään myös liikenneturvallisuutta. Tempoileva lainsäädäntö ja kilpailevat intressit ovat vaikeuttaneet liikenneturvallisuuden kehittämistä, eikä kehittäminen ole ollut järjestelmällistä. Liikenne- ja viestintäviraston resursseja on kulunut B-ajokortin ikäpoikkeuslupamenettelyyn, jossa lähes kaikki hakemukset kuitenkin hyväksytään. Poliisin liikennevalvonnan vähenevät resurssit heikentävät ajo-oikeuksien valvonnan liikenneturvallisuusvaikutusten toteutumista.

VTV tarkasti työperusteisen maahanmuuton lupaprosesseja vuonna 2022. Tarkastuksen jälkiseurannassa vuonna 2026 ilmeni, että jo ennestään kohtuullisen sujuvia prosesseja on edelleen parannettu ja hakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet. Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan käsittelyaika työntekijän ensimmäiselle oleskeluluvalle sähköisesti haettuna oli vuonna 2021 keskimäärin 50,8 vuorokautta ja vuonna 2024 enää 28,5 vuorokautta. Erityisasiantuntijan luvan käsittelyaika supistui 13,8 vuorokaudesta 9,2 vuorokauteen, ja EU:n sinisen kortin omaavilla erityisasiantuntijoilla käsittelyaika supistui 13,8 vuorokaudesta 6,4 vuorokauteen. Yrittäjien oleskeluluvun käsittelyaika kutistui 186,7 vuorokaudesta 40 vuorokauteen. Kasvuyrittäjien käsittelyaika lyheni 21,1 vuorokaudesta 9,8 vuorokauteen. Myös neuvonta ja ohjaus ovat parantuneet.

Julkisen yrityspalvelujärjestelmän toimivuutta tarkastettiin vuonna 2023. Tuolloin havaittiin yrityspalveluiden saatavuuden ja palvelutarjonnan olevan yleisesti ottaen hyvällä tasolla. Julkinen yrityspalvelujärjestelmä on kuitenkin hajanainen ja monimutkainen. Jälkiseurannan perusteella työ- ja elinkeinoministeriö ja ulkoministeriö ovat kehittäneet järjestelmää aktiivisesti, mutta työn tulokset näkyvät vasta pidemmällä ajalla.

Valtion toimitiloissa on samanaikaisesti tehostamistavoitteita ja investointitarpeita

Valtion vuotuiset toimitilakustannukset ovat noin 0,9 miljardia euroa. Valtion toimitiloista valtaosa on käyttösidonnaisia tiloja, kuten vankiloita, oikeustaloja ja museoita, ja toimistotilojen osuus on alle viidennes. Toimistotiloissa kuitenkin työskentelee lähtökohtaisesti noin kolme neljäsosaa valtion henkilöstöstä, joten niiden merkitys valtiolla tehtävän työn näkökulmasta on merkittävä. Turvallisuuteen liittyvien käyttösidonnaisten tilojen investointitarpeet ovat kasvamassa lähivuosina. Tämä lisää painetta säästää toimistotiloista.

Keskeinen toimija valtion toimitilapalveluissa on Senaatti-kiinteistöt, joka toimii liikelaitoksena. Sen vuoksi eduskunnalla on budjettivallan lisäksi valvonta- ja ohjausrooli Senaatin toiminnassa. Senaatin toiminnalle asetetaan valtion talousarviossa tavoitteita, mutta ne ovat yleisluonteisia ja toimintaa kuvaavia. Koska valtio vastaa viime kädessä liikelaitosten sitoumuksista ja vastuista, tarkastusviraston näkemyksen mukaan eduskunnan talousarviossa asettamien tavoitteiden olisi hyvä olla vahvemmin toimintaa ohjaavia.

Lisäksi valtiovarainministeriö asettaa Senaatti-kiinteistöille liikelaitoslain (1062/2010) mukaisesti vuosittain palvelutavoitteet sekä tulos- ja tuloutustavoitteet. Tarkastuksen perusteella ministeriön tavoitteet ovat vuosien 2020–2026 välisenä aikana muuttuneet tarkemmiksi ja konkreettisemmiksi ja ne sisältävät lisääntyvästi myös numeraalisia, mitattavia tavoitteita. Valtiovarainministeriön tavoitteet antavat monipuolisen ja pääosin riittävän kuvan Senaatti-kiinteistöjen tehtäviin kuuluvista tavoitteista sekä keinoista, joilla Senaatti voi ne saavuttaa. Senaatti-kiinteistöjen tarjoamien tilojen hintoja koskeva tavoite on asetettu ainoastaan vuoden 2024 palvelutavoitteisiin.

Valtiovarainministeriön Senaatti-kiinteistöille asettamista tavoitteista puuttuu kuitenkin Senaatti-kiinteistöjen omalle toiminnalle asetettu kustannustehokkuustavoite ja sitä koskevan tiedon raportointi ja seuranta. Ainoa Senaatti-kiinteistöjen oman toiminnan kustannuksiin suoraan liittyvä tavoite on vuosille 2025 ja 2026 esitetty hallituksen valtionhallinnon tuottavuusohjelmaan sisältyvä Senaatti-kiinteistöjä koskeva säästötavoite. Senaatti-kiinteistöille olisi tarpeen asettaa kustannustehokkuustavoite ylipäätään mutta erityisesti siksi, että Senaatti-kiinteistöjen monopoliasema antaa sille oikeuden periä omakustannusperusteisten vuokrien yhteydessä kaikki kulunsa valtion budjettirahoitteisilta virastoilta ja laitoksilta. Myös virastoille aiheutuvia toimistotilakustannuksia kuvaavan tiedon tuottaminen kaikkien toimitilojen kokonaiskustannusten lisäksi tukisi Senaatti-kiinteistöjen toiminnan läpinäkyvyyttä ja päätöksenteon tietopohjaa.

Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annetussa laissa (1018/2020) Senaatti-kiinteistöille asetetaan velvoite huolehtia valtion kokonaisedun toteutumisesta toimitilavuokrauksen yhteydessä. Lain mukaan tarkastelussa otetaan huomioon toiminnan kokonaistaloudelliset vaikutukset toimitilan koko elinkaaren ja koko valtiontalouden kannalta, mukaan lukien viraston tai laitoksen toiminnan taloudellisuus, tehokkuus ja tehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen sekä tilatehokkuustavoitteiden toteutuminen.

Senaatti-kiinteistöt toteuttaa velvoitetta kaupunkikohtaisen toimitilasuunnittelunsa sekä tilaratkaisuja koskevien investointipäätösten yhteydessä. Investointipäätösten yhteydessä Senaatti huolehtii kokonaisedun toteutumisesta kuudesta näkökulmasta, joista osa koskee suoraan virastojen ja laitosten toiminnan tehokkuutta, henkilöstön toimintakykyä ja tehtävien tarkoituksenmukaista hoitamista. Tarkastuksessa havaittiin, ettei investointipäätökseen sisällytettävästä arviointidokumentista käynyt ilmi, onko arvioitu muutos asiakasviraston näkemyksen mukainen, vaikka se on paras taho arvioimaan tilaratkaisujen vaikutuksia toimintaansa.

Tekoälyn hyödyntämisessä odotukset ovat korkealla

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa linjataan, että Suomi hyödyntää digitalisaation ja tekoälyn mahdollisuudet täysimääräisesti niin valtionhallinnon kuin hyvinvointialueidenkin toiminnassa. Tekoälyn hyödyntämisen odotetaan tehostavan toimintaa sekä hallinnossa että palveluissa.

Hallituksen linjaukset ovat ylätasolla ohjanneet tekoälyn kokeiluja ja käyttöä, ja valtaosalla organisaatioita on myös omia tekoälyn hyödyntämiseen liittyviä tavoitteita. Valtion toimijat odottavat tekoälyn hyödyntävän toimintaansa hyvin yksimielisesti, vain yksi prosentti ei odottanut saavansa hyötyjä tekoälystä tarkastusviraston tekemässä kyselyssä.

Tekoälyyn liittyviä kokeiluja onkin käynnissä paljon. Pistemäisestä kehittämisestä tulisi päästä prosessien kokonaisvaltaiseen uudistamiseen tekoälyn avulla, koska vain siten saadaan merkittäviä hyötyjä. Prosesseja tulisi tarkastella myös hallinnonala- ja organisaatiorajat ylittävästi. Samalla pitää ymmärtää, miten tekoäly muuttaa ihmisten roolia työn tekemisessä. Kehittämisessä tulisi keskittyä myös ihmisiin eikä vain teknologiaan. Lisäksi hyötyjen aikaansaaminen vaatii kehitysinvestointeja. Kokonaisuutena viranomaiset ovat tekoälyn hyödyntämisessä vasta alkuvaiheessa, mutta tekoäly tarjoaa niin suuren potentiaalin, että se on syytä huomioida kaikessa toiminnan kehittämisessä.

Automaattisen toiminnan kehittämisessä on törmätty samankaltaisiin ongelmiin ilman tekoälyäkin. Esimerkiksi automaattisen liikennevalvonnan

kehittäminen on ollut hidasta ja siinä on ollut merkittäviä esteitä. Valtion väylillä kehittämistä hidastaa valvonnan monimutkainen työnjako poliisin, Elinvoimakeskusten (entisten ELY-keskusten) ja Fintrafficin välillä. Lisäksi valvontaa itsessään on vaikeuttanut merkittävästi liikennevirhemaksujen toimeenpanoon liittyvä järjestelmäuudistus sekä liikennevirhemaksun käyttöönotto. Käytännössä vaikeudet ovat johtaneet käsiteltyjen liikennevirhemaksujen merkittävään vähenemiseen.

Tekoälykehityksen koordinaatio koko valtionhallinnon tasolla on epäselvä. Tekoälykehittämisen tilannetta käsitellään ryhmissä, joissa koordinoidaan muutakin digikehitystä, ja niiden lisäksi on asetettu erillisiä tekoälyn koordinaatiohankkeita. Poikkihallinnollinen koordinaatio kuuluu erityisesti ministeriöiden yhteiselle digitoimistolle, joka ei kuitenkaan vastaa esimerkiksi resurssien kohdentamisesta. Valtionhallinnossa ei ole myöskään kattavaa ja ajantasaista kokonaiskuvaa siitä, millä tavalla ja kuinka laajasti tekoälyä hyödynnetään. Parempi tilannekuva palvelisi valtionhallinnon kokonaisuuden johtamista sekä yksittäisiä viranomaisia. Tilannekuvan kattavuudessa ja laadussa hyvinvointialueet erottuvat edukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön käynnistämässä sote-tekoälyn ekosysteemissä on panostettu hyvinvointialueilla tapahtuvan kehittämisen tilannekuvan kokoamiseen ja jakamiseen, josta myös muu valtionhallinto voisi ottaa oppia.

Yhteistyön tarve tekoälyratkaisujen kehittämisessä ja hyödyntämisessä on selkeä. Ei ole kokonaisuuden kannalta järkevää eikä kustannustehokasta, että viranomaiset kehittävät toistensa kanssa päällekkäisiä ratkaisuja tai että jokainen viranomainen hankkii samoihin käyttötapauksiin liittyviä tuotteita vain omaan käyttöönsä. Yhteiset ratkaisut helpottaisivat erityisesti pieniä organisaatioita, joiden ei ole mahdollista panostaa kehittämiseen yhtä paljon kuin isojen. Eri viranomaiset ovat halukkaita yhteistyöhön ja yhteiskehittämiseen, mutta tätä tukeva toimintamalli ja rakenne puuttuu valtiolta.

Lainsäädäntö ja siihen liittyvät erilaiset tulkinnat nousevat yhdeksi keskeiseksi tekoälyn hyödyntämisen esteeksi ja hidasteeksi valtionhallinnossa. Tekoälykehittämisessä pitää huomioida etenkin EU:n tekoälyasetus, tietosuojasäädökset, hallinnon yleislainsäädäntö sekä eri toimialoja koskeva erityislainsäädäntö. Tekoälyn hyödyntämisessä keskeinen kysymys on se, mitä tehtäviä ja tietoja tekoälylle saa antaa. Jos säädöstulkinnoissa on epävarmuutta, se heijastuu kehittämiseen varovaisuuden periaatteena, jolloin tulkinnanvaraiset käyttötapaukset jätetään mahdollisista hyödyistään huolimatta odottamaan. Jotta tekoälyn mahdollisuudet saataisiin hyödynnettyä täysimääräisesti, niin lainsäädännöstä vastaavien ministeriöiden tulisi aktiivisesti ja ennakoivasti pyrkiä selvittämään, millä reunaehdoilla viranomaiset voivat hyödyntää tekoälyä toiminnassaan ja onko lainsäädäntö

tekoälyn kanssa yhteensopivaa. Tämäntyyppinen selvitystyö ei ole ainakaan kaikilta osin ollut erityisen ripeää. Hallinnon yleislainsäädännöstä vastaavalla oikeusministeriöllä on selvitystyössä erityisrooli.

Toinen keskeinen tekoälyn hyödyntämisen hidaste on pula resursseista. Haastavasta resurssitilanteesta huolimatta viranomaiset ovat päässeet kehittämisessä liikkeelle, ja kokeilujen kautta haetaan oppia siitä, mikä toimii ja mikä ei. Yleisenä haasteena on kuitenkin se, miten kokeiluista päästään eteenpäin ja lopulta jatkuvaan toimintaan. Organisaatioiden käytettävissä olevat resurssit vaihtelevat, minkä vuoksi viranomaisten kyvykkyydet ja mahdollisuudet tekoälyn hyödyntämiseen voivat eriytyä yhä enemmän. Kehittämisen vauhdittamiseksi tarvitaan myös näyttöjä onnistumisista, mikä voi toimia kannustimena muille. Onnistumisista saatava hyöty olisi myös kyettävä arvioimaan realistisesti. Onko toimintaa pystytty tehostamaan vai onko palvelun laatu parantunut. Ja edelleen toiminnan tehostumisen tulisi näkyä myös resurssitarpeen pienenemisenä.

Hyvinvointialueiden sidosyksikköhankinnat

Vuonna 2023 VTV tarkasti valtion pitkäkestoisia palveluhankintoja. Tarkastuksen jälkiseurannassa havaittiin, että puutteisiin sisäisen valvonnan menettelyissä ja hankinta-asiakirjojen säilytyksessä on vastattu. Taloudellisuuden kannalta hankalimpaan ongelmaan, eli kilpailun ja tarjousten vähäisyyteen on myös pyritty löytämään ratkaisuja. Ongelma on merkittävä, sillä usein näissä hankinnoissa saadaan vain yksi tai kaksi tarjous. Kilpailun lisäämiseen onkin edelleen syytä kiinnittää huomiota näissä ja muissakin hankinnoissa.

Hyvinvointialueiden sidosyksikköhankintoihin kohdistuneessa tarkastuksessa (3/2026) havaittiin kehitettävää sidosyksikköhankintojen ohjauksen ja valvonnan järjestämisessä ja toimeenpanossa. Myös sidosyksikköhankinnoissa tavoitteena tulisi olla kokonaistaloudellinen edullisuus ja tämä tulisi myös pystyä osoittamaan läpinäkyvästi.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin:

- Senaattikiinteistöt valtion toimitilojen ja tilapalveluiden hallinnoijana (13/2026, julkaistaan syyskuussa 2026)
- Tekoälyn hyödyntäminen valtionhallinnossa (10/2026)
- Tieliikenteen turvallisuuden edistäminen (4/2026)
- Hyvinvointialueiden sidosyksikköhankinnat (3/2026)
- Poliisin lupahallinto (15/2025)
- Vanhat tietojärjestelmät (7/2023)
- Julkisen yrityspalvelujärjestelmän toimivuus (5/2023)
- Valtion pitkäkestoiset palveluhankinnat (12/2023)
- Työperusteinen maahanmuutto (13/2022).

Luvun taustalla oleviin tarkastuksiin voi syventyä VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

6 Tietoperustalla vaikutetaan päätöksentekoon

Käytettävissä olevalla tietopohjalla on suuri merkitys poliittisessa päätöksenteossa, varsinkin vaalikausien vaihtuessa ja uutta hallitusohjelmaa luotaessa. Siksi on tärkeää parantaa vaikutusarvioita, joita tehdään niin yksittäisissä toimissa kuin ilmastopolitiikan sekä vero- ja menokartoitusten kaltaisissa laajoissa kokonaisuuksissa.

Hallituskauden vaihdos lisää merkittävästi tiedon tarvetta

Valtiovarainministeriö julkaisi eduskuntavaalivuonna 2023 Meno- ja rakennekartoituksen sekä verokartoituksen. Kartoitusten tavoitteena on auttaa hahmottamaan, mihin julkisia varoja tällä hetkellä käytetään ja miten verojärjestelmä tuottaa valtiolle varoja käytettäväksi. Kartoituksilla oli keskeinen merkitys kevään 2023 hallitusohjelmaneuvotteluissa ja myös myöhemmin vaalikaudella finanssipoliittisten toimien valmistelun pohjana. Säännölliset tulo- ja menovirtojen kartoitukset voi nähdä keskeiseksi osaksi finanssipoliittista kehikkoa eli julkisen talouden ohjausjärjestelmää.

Vuoden 2023 kartoitukset olivat Suomessa aiemmin julkaistuja kartoituksia selvästi laajempi kokonaisuus, ne kattoivat koko julkisen talouden. Kartoitukset sisälsivät valtion tulo- ja menoerät ja myös suuren osan verotuista. Kartoitukset sisälsivät sekä julkisten tulojen ja menojen kuvailua että ehdotuksia säästö- ja veronkorotusvaihtoehdoiksi. Verokartoitus laadittiin ensimmäistä kertaa.

Meno- ja rakennekartoituksen sekä verokartoitusten ehdotuksissa julkista taloutta vahvistaviksi toimenpiteiksi oli selkeitä painotuksia. On tärkeää, että ehdotettujen toimenpiteiden valinnan periaatteet hahmottuvat kartoituksista. Verokartoituksen sisältämät toimenpide-ehdotukset vastasivat ilmaistuja periaatteita. Meno- ja rakennekartoituksessa valtiovarainministeriön priorisoimia toimenpiteitä ei esitetty kootusti. Tämä heikentää kartoitukseen sisältyvien säästöesitysten kokonaisuuden hahmottumista.

Kartoituksissa esiin nostettuja julkisen talouden vahvistamistoimenpiteitä perusteltiin sekä varsinaisilla vaikutusarvioinneilla että mahdollisen säästön suuruusluokkaa kuvaavilla mittakaava-arvioilla. Kartoituksissa ei esitetty yhtenäisellä tavalla ehdotettujen toimenpiteiden vaikutuksia. Arviot olivat ajantasaisia.

Kummassakaan kartoituksessa ei tuotu selvästi esiin, miten epäsuorat vaikutukset sisältyvät arvioihin. Meno- ja rakennekartoituksessa oli kuvattu puutteellisesti sosiaaliturvaleikkauksiin liittyvien työllisyysvaikutusten epävarmuutta ja niiden toteutumisen aikajännettä. Puutteen vuoksi kartoituksen hyödyntäjälle ei välttämättä synny johdonmukaista ja vertailukelpoista kuvaa siitä, millaisia vaikutuksia meno- ja rakennekartoituksen sisältämillä toimilla on.

Meno- ja rakennekartoituksen ja verokartoituksen jatkuvuuden turvaamiseksi olisi hyvä olla sitova velvoite kartoitusten laatimiselle. Samassa velvoitteessa olisi mahdollista asettaa vaatimuksia myös kartoitusten sisällölle.

Myös ilmastopolitiikan tietoperustaa on syytä kehittää

Ilmastolaissa on määritelty, että Suomen tulee olla hiilineutraali vuonna 2035. Tavoitteen saavuttaminen vaatii hiilidioksidipäästöjen vähentämistä ja hiilidioksidin talteenottoa monilla eri sektoreilla. Ilmastotoimien kirjo on laaja ja se sisältää säädöksiä ja informaatio-ohjausta sekä päästökaupan, verotuksen ja tukia. Toimien vaikutukset valtion- ja julkiseen talouteen vaihtelevat, kuten niiden vaikutus hiilidioksidin määrään ilmakehässäkin. Tehokas toiminta neutraaliustavoitteen saavuttamiseksi vaatii yhteistyötä ja suunnittelua ministeriöiden kesken.

Ilmastolain mukaiset suunnitelmat sekä Ilmasto- ja energiastrategia valmistellaan hallituskausittain. Suunnitelmissa arvioidaan eri keinoja hiilineutraalisuustavoitteen kannalta. Kyseisten suunnitelmien tietopohja ei ole ollut riittävä, jotta sen perusteella olisi voinut valita kustannustehokkaat ilmastotoimet, eikä suunnitelmien valmistelu ole tukenut riittävästi hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Suunnitelmien valmistelussa ei eri päästösektoreiden tavoitteita ollut sovitettu riittävästi yhteen, eivätkä valitut toimenpiteet tukeneet riittävästi ilmastolain tavoitetta hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi jo kymmenen vuoden päästä.

Ministeriöt tuottivat ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelun pohjaksi yhdessä kartoituksen vaihtoehtoisista päästövähennystoimista. Kartoitus ei kuitenkaan sisältänyt riittävästi päästö- ja kustannusarvioita, eikä vähennystoimia voitu valita kustannustehokkuutta painottaen. Toimien kokonaisuus ei siten muodostunut tehokkaalla tavalla.

Ilmastopolitiikan valmistelussa myös ajoitus on tärkeä. Jos toimenpidekartoitus valmisteltaisiin ennen hallituskauden alkua, hallitusohjelmaneuvotteluissa olisi käytössä ajantasainen tilannekuva ja tietopohja. Hallitusohjelmaan sisällytetyillä ilmastotoimilla on huomattavasti paremmat mahdollisuudet toteutua kuin kesken hallituskauden esiin nostetuilla toimilla. Ilmastotoimien valikoimaa valmisteltaessa voisi siten ottaa mallia valtionvarainministeriön tuottaman meno- ja rakennekartoituksen valmistelusta.

Tiedon epävarmuus on syytä tuoda esille

Vaikutusarvioihin sisältyy aina epävarmuuksia, ja tämä pitäisi luonnollisesti tuoda esiin, kun vaikutusarvioita esitetään. Yksittäisen toimen erottaminen kokonaisuudesta ei huomioi muita samanaikaisia muutoksia, joita kokonaisuudessa tapahtuu. Näillä muutoksia on erisuuntaisia vaikutuksia ja mahdollisesti myös yhteisvaikutuksia. Arviointeja tehtäessä joudutaan myös usein tekemään monenlaisia valintoja ja oletuksia, jotka tuovat epävarmuutta arvioinnin tuloksiin.

Hallituksen esityksissä vaikutusten arviointiin käytetään usein mikrosimulointimalleja, esimerkiksi SISU- ja HVSR-malleja. Mallit sisältävät verotus- ja sosiaaliturvalainsäädännön, ja niiden avulla voi arvioida toimenpiteiden vaikutuksia tulonjakoon sekä yksilöiden ja kotitalouksien tuloihin. Osaa mallien tuottamasta tiedosta ei voida korvata muilla menetelmillä.

Mikrosimulointimalleihin itseensä sekä niiden rakentamiseen liittyy rajoitteita ja oletuksia, jotka eivät välttämättä näy malleilla tuotetuissa vaikutusarvioissa. Arvioissa saatetaan esittää tarkalta näyttävät numeeriset vaikutukset, ja niihin liittyvä epävarmuus sekä arvioiden vaihteluvälit jätetään usein raportoimatta. Mallien tulosten raportoinnissa ei myöskään ole kaikilta osin noudatettu hallituksen esitysten ja lainvalmistelun laatimisohjeita. Vaikutusarvioinnissa on hyvä käyttää yleisesti käytössä olevia, julkisia mikrosimulointimalleja ja malleista on tärkeää julkaista ajantasainen kuvaus ja huolehtia mallien ylläpidosta.

Valtion velan hallinta ja velkaennusteet

Valtion velanhallinta (12/2021) -tarkastuksen jälkiseurannan perusteella valtiovarainministeriö ja Valtiokonttori ovat VTV:n suosituksen mukaisesti arvioineet korkoriskistrategiaa. Arvioinnin lisäksi valtiovarainministeriö antoi maaliskuussa 2024 uuden määräyksen velanhallinnasta. Olennaisia päivityksiä tehtiin muun muassa velan korkoriskinhallintaan, maksuvalmiusriskinhallintaan ja valtion kassanhallinnassa noudatettavaan luottoriskipolitiikkaan. Myös velanhallinnan prosessien riskienhallinnan edellytyksiä on parannettu.

Julkisen velan ennusteen menetelmät (13/2024) -tarkastuksen perusteella velkaennusteiden laadinta on yleisesti ottaen hyvälaatuista. Tarkastuksen jälkiseurannassa havaittiin edistystä VTV:n esiin nostamissa kehittämistarpeissa, vaikkakaan kaikki ennusteprosessissa havaitut riskit eivät poistu toteutetuilla toimilla. Valtiovarainministeriö on kehittänyt ennustemenetelmiä ja laajentanut ennusteesta julkaistua menetelmäkuvausta.

Luku perustuu seuraaviin tarkastuksiin ja jälkiseurantoihin:

- Valtiovarainministeriön meno- ja verokartoitukset (14/2026, julkaistaan syyskuussa 2026)
- Päätöksenteon pohjana käytettävät mikrosimulointimallit (8/2026)
- Ilmastopolitiikan tietoperusta (16/2025)
- Julkisen velan ennusteen menetelmät (13/2024)
- Valtion velanhallinta (12/2021).

Luvun taustalla oleviin tarkastuksiin voi syventyä VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

7 Väärinkäytösilmoitusten määrä lähes puolittui

VTV:lle voi kannella, jos epäilee että ministeriön, valtion viraston tai laitoksen taloudenhoidossa ei ole noudatettu lakia tai valtion talousarviota. Lisäksi valtion viranomaisten, laitosten ja rahastojen on ilmoitettava VTV:lle viipymättä toiminnassaan tehdystä taloudellisesta väärinkäytöksestä. VTV vastaanottaa vuosittain noin 20–35 kantelua ja 45–80 väärinkäytösilmoitusta.

Kantelut ja väärinkäytökset -toiminto käsittelee Valtiontalouden tarkastusvirastolle tehdyt kantelut ja viranomaisten väärinkäytösilmoitukset. Se vastaa myös VTV:n sisäisen ilmoittajansuojelukanavan ylläpidosta ja ilmoitusten käsittelystä. VTV seuraa myös Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) ilmoitettuja väärinkäytöksiä ja muita sääntöjen vastaisuuksia.

Kanteluiden käsittely tarkastusvirastossa

Hallintokantelulla tarkoitetaan yhteydenottoa, jossa esitetään väite viranomaistoimintaan liittyvästä lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden laiminlyönnistä VTV:n valvonnan alaisessa toimijassa. Kantelun voi tehdä kuka hyvänsä, ja se voi koskea valtion taloudenhoidon laillisuutta tai talousarvion noudattamista. Kannella voi ministeriöstä, valtion virastosta, laitoksesta, rahastosta tai liikelaitoksesta sekä hyvinvointialuekonserneista. Kantelun voi tehdä myös valtionavustuksen tai muun tuen saajasta sekä julkista hallintotehtävää valtion rahoituksella hoitavasta yhteisöstä. Kantelu on mahdollista tehdä myös valtion määräysvallassa olevasta yhtiöstä, kun epäily koskee valtion omistajaohjauksen tai taloudenhoidon lainmukaisuutta.

Kuvio 4. Kanteluiden käsittely VTV:ssä.

Jos kantelussa esitetään väite tai epäily, että kantelun kohde on toiminut lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuutensa, tarkastusvirasto tutkii kantelun kohteena olevat seikat ja antaa asiassa ratkaisunsa. VTV voi myös tarvittaessa päättää, että se toteuttaa kantelun vuoksi erillisen tarkastuksen tai ryhtyy muihin vastaaviin toimenpiteisiin. Tarkastusvirastolla on laajat, perustuslaissa ja tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000) turvatut tiedonsaantioikeudet sen tarkastuskohteisiin. Näitä tiedonsaantioikeuksia käytetään myös hallintokanteluiden selvittämisessä.

Kanteluiden määrä lisääntyi hieman

Vuonna 2025 tarkastusvirasto vastaanotti 34 yksityishenkilöiden ja yhteisöjen tekemää kantelua ja antoi ratkaisun 30 tapauksessa. Lisäksi virasto vastaanotti 43 kansalaiskirjettä eli viranomaiselle laadittua mielipidekirjoitusta. Kanteluiden ja kansalaiskirjeiden määrä lisääntyi hieman edellisvuodesta, jolloin kanteluita saapui 31 ja kansalaiskirjeitä 36.

Kantelut ovat tyypillisesti kohdistuneet valtion taloudenhoidon laillisuudessa koettuun epäkohtaan. Usein kanteluissa on esitetty epäily tai huoli siitä, onko valtion varoja ja omaisuutta käytetty veronmaksajien edun mukaisesti. Vuonna 2025 kantelut kohdistuivat laajasti eri viranomaisiin. Kantelun kohteena olivat esimerkiksi hyvinvointialueet, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto. Suurin osa kanteluista liittyi valtionavustuksiin, hyvinvointialueiden varojen käytön laillisuuteen sekä epäilyihin viranomaisen päätöksen tai menettelyn lainvastaisuudesta. Myös hankinnoista kanneltiin.

Tarkastusvirasto voi ryhtyä kanteluiden johdosta erilaisiin toimenpiteisiin. Vuonna 2025 tarkastusvirasto päätti kahdessa tapauksessa tehdä

tutkintapyynnön poliisille. Kolmessa tapauksessa tarkastusvirasto siirsi kantelun toimivaltaiselle viranomaiselle käsiteltäväksi.

Kahdeksassa tapauksessa tarkastusvirasto katsoi selvitystoimien jälkeen, ettei asiassa ollut aihetta enempiin toimenpiteisiin. Näissä tapauksissa kyse oli muun muassa siitä, ettei asiassa ole ollut aihetta epäillä lainvastaista menettelyä.

Suurimman osan ratkaistuista kanteluista tarkastusvirasto jätti tutkimatta esimerkiksi siksi, että tarkastusvirastolla ei ollut toimivaltaa tutkia kantelua, kantelu koski vanhentunutta asiaa tai asian käsittely oli kesken toisessa viranomaisessa tai muutoksenhaussa. Näitä tapauksia oli yhteensä 17 kappaletta.

Väärinkäytösilmoitusten käsittely tarkastusvirastossa

Valtion viranomaisen, laitoksen, liikelaitoksen ja rahaston on ilmoitettava tarkastusvirastolle viipymättä, jos sen toiminnassa tehdään väärinkäytös, joka kohdistuu sen hoitamiin tai vastattavina oleviin varoihin tai omaisuuteen. Samojen tahojen on myös tehtävä väärinkäytöksestä rikosilmoitus, paitsi jos tekoa on olosuhteet huomioiden pidettävä vähäisenä.

Väärinkäytöksestä on ilmoitettava aina VTV:lle ja myös silloin, kun siitä tehdään rikosilmoitus. Ilmoitusten avulla tarkastusvirasto saa tiedon valtionhallinnossa tapahtuneista taloudellisista väärinkäytöksistä ja kykenee valvomaan, että niistä myös tehdään rikosilmoitus. Tarkastusviraston velvollisuus on tehdä rikosilmoitus, jos viranomainen tai laitos ei ole sitä itse tehnyt. Väärinkäytösilmoitusten avulla VTV voi myös varmistaa, että väärinkäytöksen havainneet tahot ovat ryhtyneet toimenpiteisiin valtiolle mahdollisesti syntyneen vahingon korvaamiseksi.

Kuvio 5. Väärinkäytösilmoitusten käsittely VTV:ssä.

Väärinkäytösilmoitusten määrä väheni huomattavasti

Tarkastusvirasto vastaanotti vuonna 2025 yhteensä 48 väärinkäytösilmoitusta, mikä oli 29 vähemmän kuin edellisvuonna. Ilmoituksia tuli kaikkiaan 21 eri ilmoittajalta. Useamman kuin yhden ilmoituksen jättivät oikeusministeriö (4 kappaletta), Varsinais-Suomen ELY-keskus (4 kappaletta), Rajavartiolaitos (3 kappaletta), Maahanmuuttovirasto (2 kappaletta), Oikeuspalveluvirasto (2 kappaletta) ja Pohjanmaan poliisilaitos (2 kappaletta). Eniten ilmoituksia teki ulkoministeriö. Ulkoministeriön tekemästä 17 ilmoituksesta suurin osa käsitteli ministeriön rahoittamia kehitysyhteistyöhankkeita.

Kehitysyhteistyövarojen lisäksi väärinkäytösilmoitukset koskivat valtionavustuksen tai muun tuen saajaan kohdistunutta epäilyä varojen väärinkäytöstä. Lisäksi VTV vastaanotti ilmoituksia virkamiesten väärinkäytösepäilyistä. Ne koskivat muun muassa valtion maksuaikakortin, virka-aseman, virka-auton sekä poliisin hallussa olevien varojen väärinkäyttöä.

Vuonna 2025 VTV:llä ei ollut tarvetta ryhtyä toimenpiteisiin yhdenkään väärinkäytösilmoituksen vuoksi, koska ilmoittaja oli jo tehnyt asiassa rikosilmoituksen ja ryhtynyt perimään takaisin valtiolle kuuluvia varoja. Muutamissa tapauksissa ei ilmoittajan lisäselvitysten perusteella lopulta ollutkaan kyse väärinkäytöksestä.

Väärinkäytöksinä pidettäviä tapahtumia on valtionhallinnossa todennäköisesti VTV:lle ilmoitettua enemmän

VTV:n havaintojen mukaan väärinkäytösilmoituksia tekee vain osa valtion viranomaisista, laitoksista ja rahastoista. Lisäksi väärinkäytöksinä pidettäviä tapahtumia on valtionhallinnossa todennäköisesti tiedettyä enemmän, mutta niistä ei syystä tai toisesta ilmoiteta VTV:lle.

Väärinkäytösilmoituksia lähetetään toisinaan vasta, kun asia on ollut julkisuudessa tai kun tapaukseen on kiinnitetty huomiota esimerkiksi VTV:n suorittaman tarkastuksen yhteydessä. On kuitenkin tärkeää, että organisaatiot ilmoittavat kaikki havaitsemansa väärinkäytökset viipymättä, jotta mahdollinen rikos ei ehdi vanhentua ennen rikosilmoituksen tekemistä.

Kanteluiden ja väärinkäytösilmoitusten käsittelyyn voi tutustua VTV:n verkkopalvelussa: VTV.fi.

8 VTV panostaa tiedon avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen

Tarkastusvirasto toimii avoimesti, julkaisee tarkastus- ja valvontatoiminnan tiedot verkkosivuillaan ja pyytää säännöllisesti palautetta toiminnastaan. Myös viraston toiminnan kehittämisessä kiinnitetään huomiota avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen. Tarkastusviraston tarkastus- ja valvontatehtävissä on tapahtunut muutoksia.

Strategiset tavoitteet ovat VTV:n toiminnan lähtökohta

Tarkastusviraston strategian 2024–2030 mukaisesti tarkastusvirasto keskittyy perustehtäviensä hoitamiseen vaikuttavasti ja tehokkaasti. Strategian toteutumista seurataan viraston vaikuttavuus- ja tulostavoitteina. Viraston vaikuttavuustavoitteita on kolme:

1. Tarkastus- ja valvontatyöllä tarkastusvirasto vahvistaa hallinnon tilivelvollisuutta eduskunnalle ja kansalaisille.
2. Tarkastusvirasto tuottaa tarkastus- ja valvontatyön avulla luotettavaa ja olennaista tietoa valtiontalouden ja taloudenhoidon kannalta merkittävistä asioista.
3. Tarkastusvirasto tukee toiminnallaan tehokasta ja lainmukaista hallintoa.

Tulostavoitteissa onnistuminen luo edellytykset ja perustan viraston toiminnan vaikuttavuudelle. Tulostavoitteita on kolme:

1. Tarkastusvirasto toimii tehokkaasti sekä avoimesti ja on omasta toiminnastaan tilivelvollinen.
2. Tarkastusvirasto hyödyntää digitalisaatiota ja uusia teknologioita toiminnassaan.
3. Henkilöstö on ammattitaitoista ja motivoitunutta ja työyhteisömme voi hyvin.

VTV raportoi vaikuttavuus- ja tulostavoitteiden edistymisestä ja toteutumisesta säännöllisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Tavoitteissa onnistumista arvioidaan useiden eri tunnuslukujen valossa.

Viraston vaikuttavuutta arvioidaan tarkastelemalla, miten se on onnistunut tulostavoitteissa ja kuinka hyvin tarkastussuositukset ovat toteutuneet. Lisäksi vaikuttavuusarviossa huomioidaan sidosryhmien näkemykset ja arvioinnit.

Tarkastus- ja valvontatehtäviin tuli muutoksia vuodelle 2026

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteuttaa tarkastustehtäväänsä tekemällä tilintarkastuksia sekä tuloksellisuus-, laillisuus- ja finanssipolitiikan tarkastuksia valtionhallintoon ja osin muuhun julkiseen hallintoon. Tarkastuksissa voidaan myös yhdistellä eri tarkastuslajien menetelmiä. Lisäksi tarkastusvirasto valvoo puolue- ja vaalirahoitusta sekä poliittista mainontaa, ylläpitää avoimuusrekisteriä sekä käsittelee kantelu- ja väärinkäytösilmoituksia.

Tarkastusvirasto sai loppuvuonna 2025 oikeuden tarkastaa Kansaneläkelaitoksen eli Kelan toiminnan ja taloudenhoidon tarkoituksenmukaisuutta, tuloksellisuutta ja laillisuutta. Muutos sisältyy Kelan hallinnon ja toiminnan päivitystä koskevaan lainsäädäntökokonaisuuteen. Lisäksi tarkastusvirasto sai oikeuden Huoltovarmuuskeskuksen ja huoltovarmuusrahaston tilintarkastuksiin sekä valtion konsernilaskemien tarkastukseen.

Vuoden 2026 alusta finanssipolitiikan valvontatehtävä siirrettiin tarkastusvirastolta Talouspolitiikan arviointineuvostolle. Tarkastusvirasto tekee kuitenkin edelleen finanssipolitiikan tarkastuksia ja arvioi säännöllisesti valtiovarainministeriön makro- ja julkisen talouden ennusteiden luotettavuutta.

Vuoden 2026 alusta tarkastusvirasto sai uuden poliittisen mainonnan valvonnan tehtävän. Tehtävä perustuu EU:n poliittisen mainonnan asetukseen. Asetus auttaa unionin kansalaisia tunnistamaan poliittisia mainoksia ja saamaan tietoa niiden taustalla olevista toimijoista. Pääpaino uudessa valvontatehtävässä on ohjata ja neuvoa poliittisen mainonnan palvelujen tarjoajia, niin että nämä osaavat noudattaa uutta lainsäädäntöä.

Tarkastusvirasto tavoittelee vaikuttavuutta antamalla suosituksia

Tarkastusviraston pääsuoritteita ovat kertomukset ja muut raportit, jotka valmistuvat tarkastuksien ja valvontatoiminnan lopputuloksena. Vuosittain valmistuu arviolta 2–6 eduskuntakertomusta, 69–71 tilintarkastuskertomusta, 15–16 laillisuus-, tuloksellisuus- ja finanssipolitiikan kertomusta, 10–25 jälkiseurantaraporttia sekä 30–50 puoluevalvonnan muistiota.

VTV tilintarkastaa kaikki ministeriöt ja kirjanpitoyksiköt, joiden on lakisääteisesti laadittava tilinpäätös. Lisäksi VTV tilintarkastaa valtion tilinpäätöksen, neljä talousarvion ulkopuolista valtion rahastoa sekä vuodesta 2025 laadittavat valtiontalouden yhdistellyt laskelmat. Valtion tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä arvioidaan, raportoiko hallitus vuosikertomuksessa valtion ja julkisen talouden tilasta sekä toiminnan tuloksellisuudesta säädösten mukaisesti.

Taulukko 3. Tarkastusviraston tarkastus- ja valvontatoiminnan suoritteita vuodesta 2021 elokuuhun 2026 asti.

Tarkastus- ja valvonta-toiminnan suoritteet	2021	2022	2023	2024	2025	1–8/2026
Tarkastuskertomukset yhteensä (kpl)	88	87	91	90	93	81
Eduskuntakertomukset (kpl)	4	6	5	5	6	1
Tilintarkastuskertomukset	70	69	71	69	70	69*
Laillisuus-, tuloksellisuus- ja finanssipolitiikan tarkastuskertomukset (kpl)	14	12	15	16	17	11
Finanssipolitiikan valvonnan raportit (kpl)	1	2	3	1	2	-
Tarkastusten jälkiseuranta-raportit (kpl)	27	16	22	11	10	9
Puoluevalvonnan muistiot (kpl)	52	56	52	36	61	-

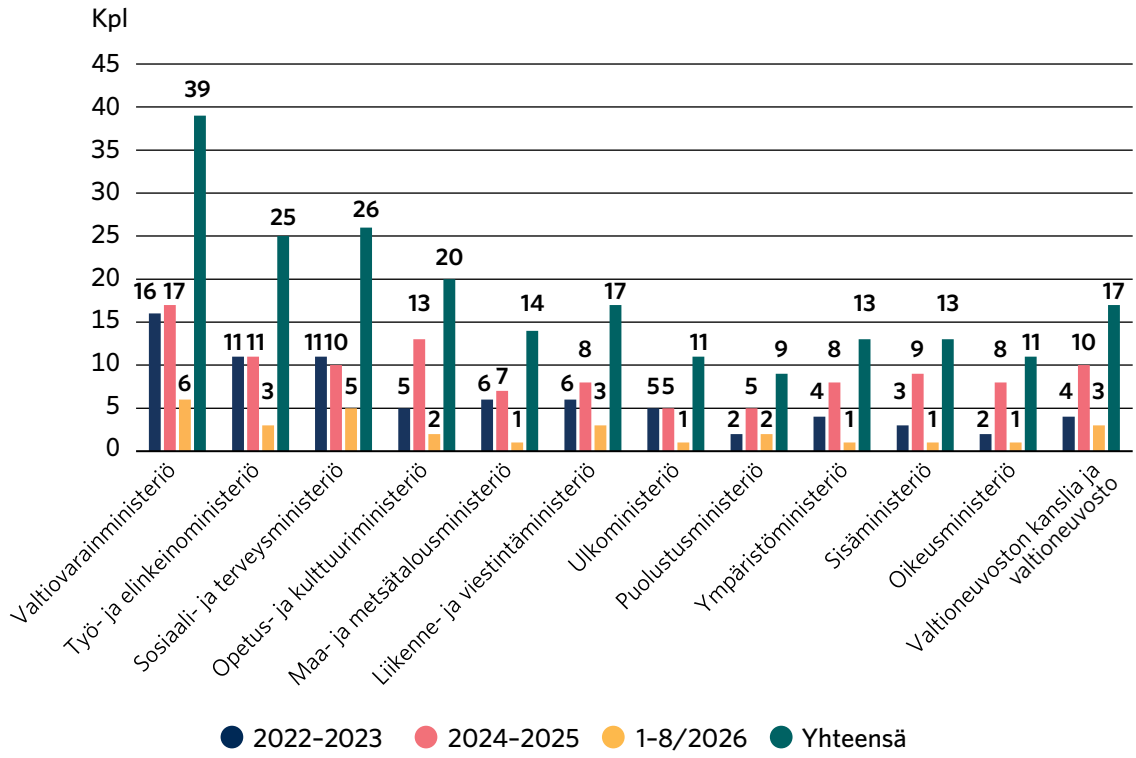
Lähde: VTV:n tilinpäätökset 2021–2025 ja vtv.fi -verkkopalvelu.

* Vuonna 2026 tehdyt tilintarkastukset koskevat varainhoitovuotta 2025.

Tarkastusvirasto valitsee erillistarkastusten, eli laillisuus-, tuloksellisuus- ja finanssipolitiikan tarkastusten, aiheet niiden valtiontaloudellisen merkityksen ja aiheessa tunnistettujen tuloksellisuuden tai lainmukaisuuden riskien perusteella. Tarkastuskohteiden kärjessä ovat ne hallinnonalat, jotka ovat olleet perinteisesti suurimpien määrärahojen saajien joukossa valtion talousarviossa, eli valtionvarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalat. Näille hallinnonaloille on kohdistunut 51 prosenttia kaikista erillistarkastuksista vuodesta 2022 alkaen (kuvio 6).

Tarkastusviraston toiminnan vaikuttavuutta seurataan erityisesti sen avulla, miten tarkastuskertomuksissa tarkastuskohteelle annetut suositukset ovat toteutuneet. Laillisuus-, tuloksellisuus- ja finanssipolitiikan tarkastusten suositusten toteutumista arvioidaan tekemällä jälkiseuranta 2–3 vuoden kuluttua tarkastuksen päättymisestä.

Kuvio 6. Laillisuus-, tuloksellisuus- ja finanssipolitiikan tarkastusten kohdentuminen hallinnonaloittain vuodesta 2022 elokuuhun 2026 asti.

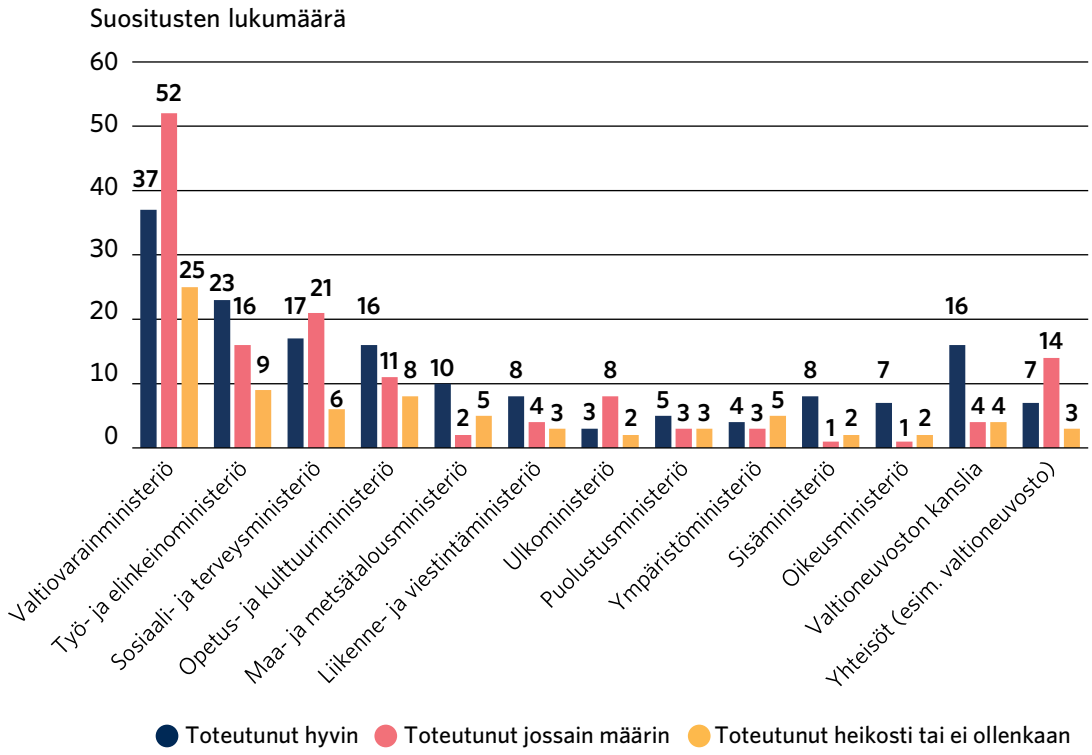

Lähde: VTV:n tarkastuskertomukset 2022–8/2026.

Yleisesti arvioiden tarkastuskohteet toteuttavat tarkastusviraston suosituksia varsin hyvin. Vuosina 2022–2025 tehtyjen jälkiseurantojen perusteella tarkastuksissa annetuista 241 suosituksesta noin 37 prosenttia oli toteutunut hyvin, noin 46 prosenttia jossain määrin ja 17 prosenttia heikosti tai ei ollenkaan. Kuviossa 7 esitetään suositusten jakaantuminen eri hallinnonaloille (n=378). Yksi suositus on voinut kohdistua usealle hallinnonalalle.

Tilintarkastuksen suositusten toteutumista seurataan aina seuraavan vuoden tarkastuksen yhteydessä. Tilintarkastuksissa annetuista suosituksista toteutui kokonaan tai osittain 91 prosenttia vuosina 2024–2025, 93 prosenttia vuonna 2023 ja 88 prosenttia vuonna 2022. Suositusten toteutumiselle asetettu tavoite saavutettiin.

Kuvio 7. Tarkastusviraston suositusten toteutuminen hallinnonaloittain vuosina 2022–2025 tehtyjen jälkiseurantojen perusteella. Jälkiseurannan kohteena olleet tarkastukset valmistuivat vuosina 2017–2023, ja niissä oli annettu 241 yksittäistä suositusta. Yksi suositus on voinut kohdistua usealle hallinnonalalle.

Lähde: VTV:n jälkiseurannat 2022–2025.

VTV haluaa palvella yhteiskuntaa entistä paremmin

Tarkastusvirasto tuottaa tietoa eduskunnalle, valtionhallinnolle sekä muille toimijoille ja kansalaisille. Lisäksi virasto pyrkii tarkastus- ja valvontatoiminnassaan hyvään yhteistyöhön sidosryhmiensä kanssa. Toiminnallaan tarkastusvirasto tukee päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja demokratiaa.

Aktiivisella mediayhteistyöllä virasto edesauttaa sitä, että myös kansalaisilla on mahdollisuus seurata tarkastusviraston työtä ja ymmärtää virasto rooli hyvän valtiontalouden hoidon varmistajana. Esimerkiksi vaalirahoitusvalvonnan tuloksista on tarjottu medialle myös alueittain koottua tietoa.

Keskeisimmän tiedonjakamiskanavan eli VTV.fi-palvelun uudistamisen tavoitteena vuonna 2025 oli erityisesti esittää tarkastus- ja valvontatietoa entistä selkeämmin kaikille sitä hyödyntäville. Samalla varmistettiin, että pääsivusto ja viraston muut verkkopalvelut, avoimuusrekisteri.fi ja vaalirahoitus.fi, muodostavat selkeän kokonaisuuden. Myös sivuston ulkoasu uudistettiin.

Tarkastusvirasto pitää tärkeänä sidosryhmiltään saamia arvioita ja näkemyksiä VTV:n toiminnastaan. Sidosryhmäkysely toteutetaan säännöllisesti ja sen tavoitteena on auttaa virastoa arvioimaan ja kehittämään toimintaansa. Toteutetuissa sidosryhmäkyselyissä tulokset ovat parantuneet viime vuosina. Sidosryhmät näkevät erityisesti taloudellisen vakauden, vastuullisen toiminnan sekä avoimuuden VTV:n vahvuuksiksi. Kevään 2026 sidosryhmäkyselyn vastaajista 67 prosenttia on sitä mieltä, että viraston tarkastus- ja valvontatoiminta on vaikuttavaa ja 80 prosenttia arvioi julkaisujen olevan hyödyllisiä. Näitä lukuja seurataan osana viraston tulostavoitteita.

Tarkastuksen kohteilta pyydetään jokaisen tarkastuksen jälkeen palautetta sekä tarkastuksessa tuotetun tiedon olennaisuudesta ja ajankohtaisuudesta että yhteistyön onnistumisesta tarkastuksen aikana. Palautteen avulla tarkastustoimintaa on mahdollista kehittää. Virasto seuraa ja raportoi palautekyselyiden tuloksia osana tunnuslukutavoitteitaan muun muassa tilinpäätöksessään.

Palaute tarkastuskohteilta on ollut yleisellä tasolla hyvää. Tarkastuskohteiden vastaajista 85 prosenttia on arvioinut tarkastustiedon olennaisuuden vuonna 2025 positiiviseksi (83 prosenttia vuonna 2024 ja 69 prosenttia vuonna 2023). Tarkastuskohteiden vastaajista 95 prosenttia arvioi yhteistyön tarkastusprosessin aikana olleen positiivisella tasolla (94 prosenttia vuonna 2024 ja 88 prosenttia vuonna 2023).

Avoimuusrekisterin ylläpito- ja valvontatehtävä on tuonut uusia sidosryhmiä ja yhteydenpitomuotoja viraston toimintaan. Tiivis sidosryhmäyhteistyö on osa valvontatehtävän toteuttamista. Avoimuusrekisterin

asiantuntijat ovat ensimmäisten toimintavuosien aikana edistäneet rekisterin tunnettuutta ja tietojen hyödyntämistä. Viestintä, vuorovaikutus ja neuvonta ovat olleet avainasemassa: tarkastusvirasto ohjaa ja neuvoo vaikuttamistoimintaa ja sen neuvontaa harjoittavia, järjestää webinaareja, toimii aktiivisesti sosiaalisessa mediassa ja julkaisee uutiskirjettä, jotta sidosryhmillä ja ilmoitusvelvollisilla olisi mahdollisimman hyvä tiedot velvollisuuksistaan ja siitä, miten avoimuusrekisteri toimii.

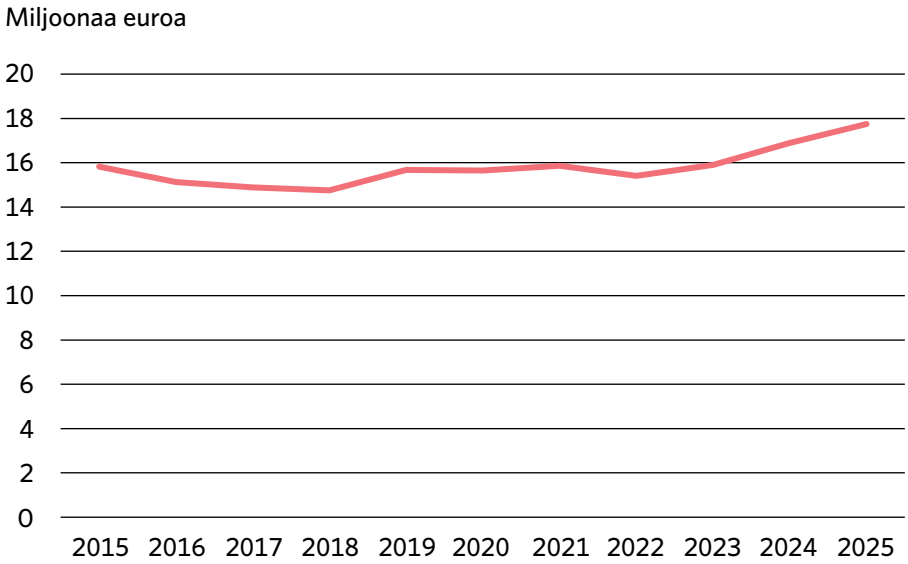
Avoimuusrekisterillä on neuvottelukunta, jolle on avoimuusrekisterilaissa annettu tehtäväksi toimia virallisena yhteistyöelimenä lakiin liittyville sidosryhmille. Neuvottelukunta on tarkastusvirastosta riippumaton toimija ja sen tehtävä on neuvoa-antava. Neuvottelukunta seuraa avoimuusrekisterin toimintaa, tekee aloitteita sen kehittämiseksi sekä laatia ja ylläpitää hyvää edunvalvontatapaa koskevia suosituksia. Neuvottelukunnan edustajien kanssa käydyn vuoropuhelun kautta tarkastusvirasto on saanut myös arvokasta palautetta sidosryhmien näkemyksistä.

Vaali- ja puoluerahoitusvalvonnassa tehdään sidosryhmien kanssa yhteistyötä, jotta säädösten edellyttämät tiedot poliittisesta rahoituksesta tulevat ilmoitettua ja valvottua. Tarkastusvirasto vastaanottaa ja julkaisee puoluelaissa ja vaalirahoituslaissa säädettyjä asiakirjoja ja palvelee ilmoitusvelvollisia sekä sähköisen asiointipalvelun että suorien asiantuntijakontaktien kautta. Lisäksi tarkastusvirasto tarkastaa valtionavustusta saaneita puolueita ja puolueyhdistyksiä. Tarkastusten jälkeen virasto pyytää palautetta tarkastuksen kohteena olleilta tahoilta. Tarkastusvirasto raportoi eduskunnalle säännöllisesti vaali- ja puoluerahoituksen sekä avoimuusrekisterin valvontaa koskevista havainnoistaan.

Viraston oman toiminnan kulut muodostuvat pääosin henkilöstökuluista

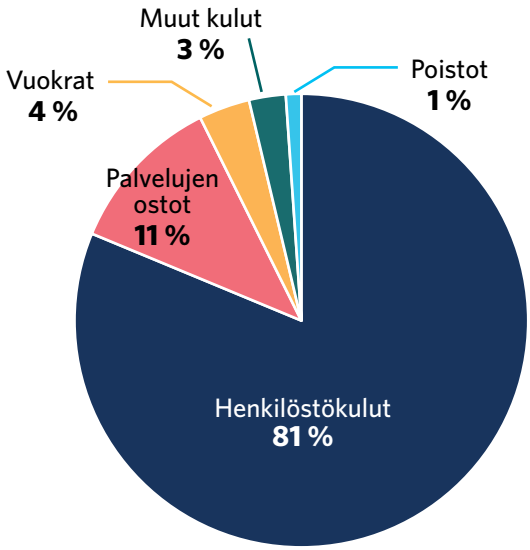
Tarkastusviraston oman toiminnan kokonaiskulut vuonna 2025 olivat 17,7 miljoonaa euroa, ja ne kasvoivat viisi prosenttia edellisvuodesta. Oman toiminnan kulut ovat kasvaneet vuosina 2019, 2021 ja 2023–2025, ja kasvuun ovat vaikuttaneet pääsääntöisesti henkilöstökulut sekä esimerkiksi kehittämistoiminnan kulut. (Kuvio 8.) Vuoden 2025 lopussa tarkastusvirastossa työskenteli 151 henkilöä, ja vuosittaisista toimintakuluista noin 81 prosenttia on henkilöstökuluja.

Kuvio 8. Tarkastusviraston toiminnan kulujen kehitys vuosina 2015–2025.

Lähde: VTV:n tilinpäätökset 2015–2025.

Kuvio 9. Tarkastusviraston toiminnan kuluerien jaottelu vuonna 2025.

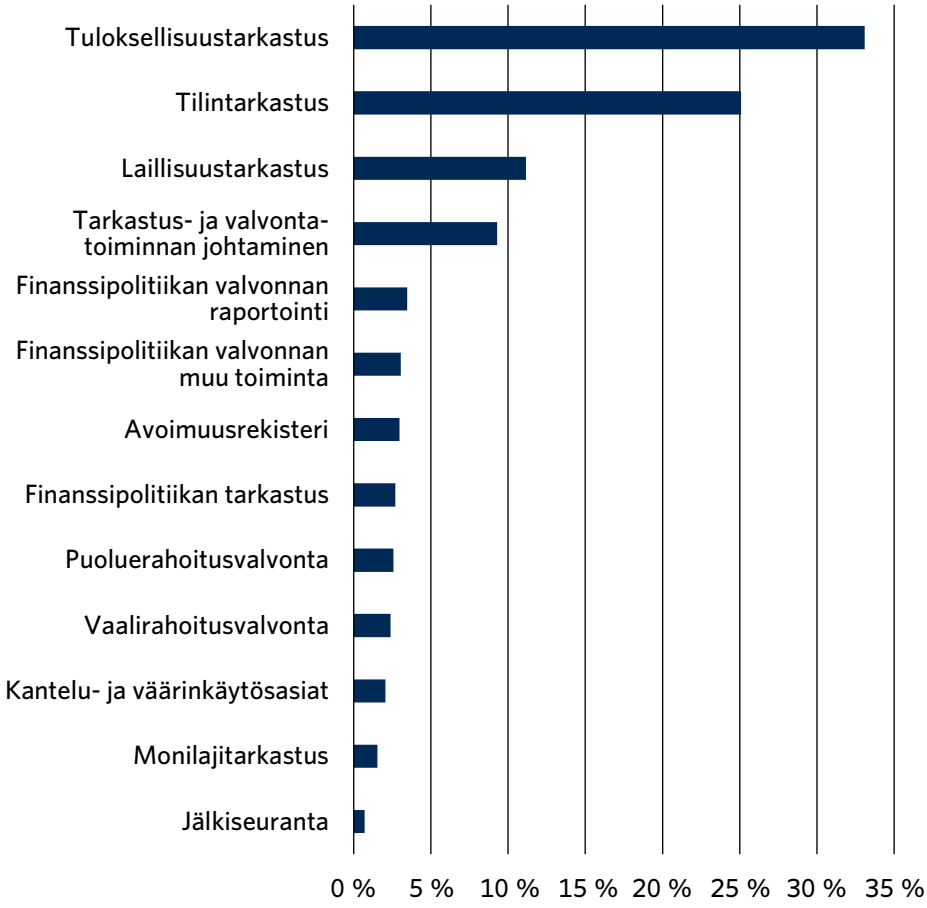

Lähde: VTV:n tilinpäätös 2025.

Henkilöstökulut jakaantuvat eri toiminnoille käytetyn työajan suhteessa. Ydintoimintaan, eli tarkastus- ja valvontatoimintaan, sekä muuhun ydintoimintaan kohdennettiin 72 prosenttia tehollisesta työajasta vuonna 2025. Lisäksi työaikaa käytetään tukitoimintoihin, joiden osuus on 28 prosenttia tehollisesta työajasta.

Tarkastus- ja valvontatoiminnan osalta työaikaa ja henkilöstökuluja jaotellaan eri tarkastuslajeihin, valvontatoimintaan sekä muihin ydintehtäviin (kuvio 10). Tuloksellisuustarkastukseen ja tilintarkastukseen käytettiin yhteensä yli puolet, eli 58 prosenttia, koko tarkastus- ja valvontatoimintaan kohdennetusta työajasta.

Kuvio 10. Tarkastus- ja valvontatoiminnan henkilöstökulujen jakaantuminen toiminnoittain vuonna 2025.

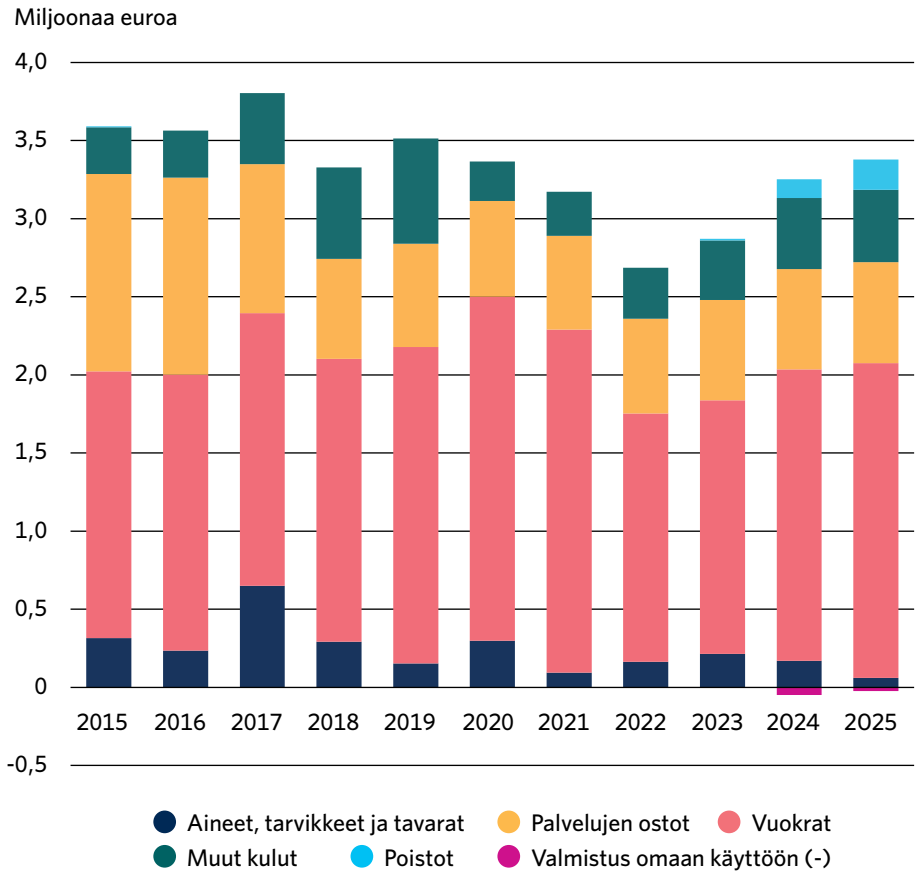

Lähde: VTV:n johdon laskentatoimen tiedot 2025.

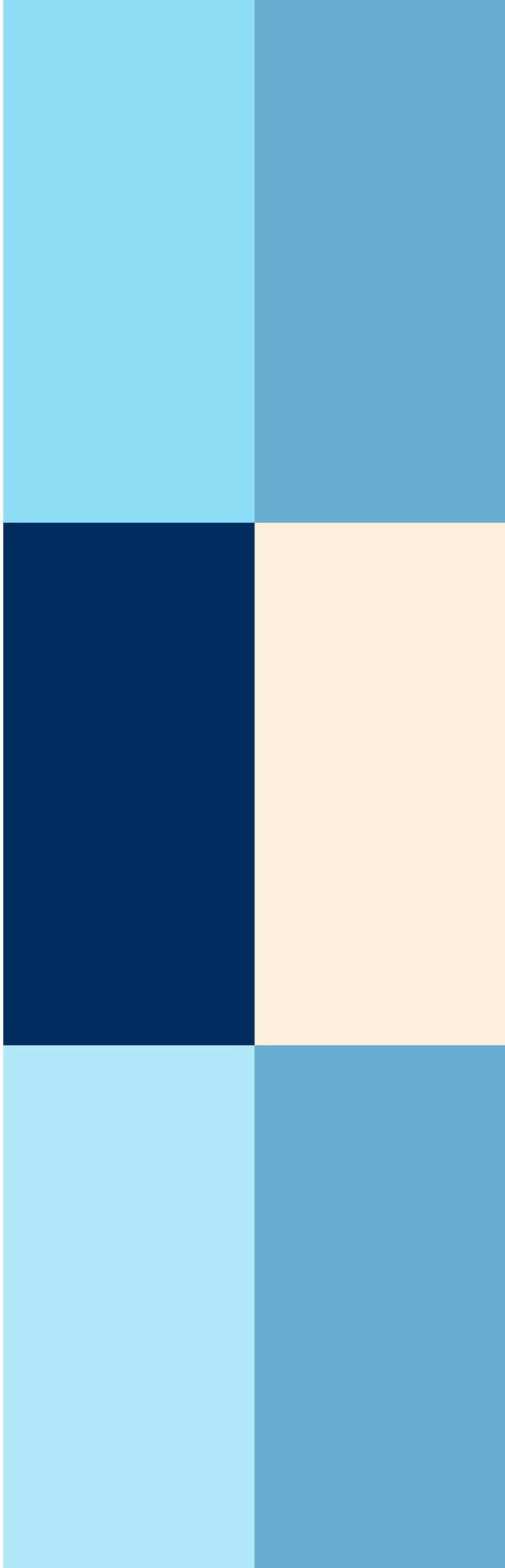
Henkilöstökulujen jälkeen toiseksi suurin kuluerä on jo pitkään ollut erilaiset palveluiden ostot, kuten työterveys-, koulutus-, tietotekniikan ja muiden asiantuntijapalveluiden hankinnat. Kolmanneksi suurimman kuluerän muodostaa toimitilojen vuokrakulut.

Tarkastusvirastossa on toteutettu viime vuosina myös järjestelmäinvestointeja, kuten avoimuusrekisterijärjestelmän sekä VTV.fi-palvelun rakentaminen. Puolue- ja vaalirahoitusjärjestelmän laajempi uudistamistyö on aloitettu siten, että järjestelmä olisi käytössä vuonna 2027 järjestettävissä eduskuntavaaleissa.

Kuvio 11. Tarkastusviraston muiden kuin henkilöstökulujen kehitys vuodesta 2015 vuoteen 2025.

Lähde: VTV:n tilinpäätökset 2015–2025.

Tarkastusjulkaisut 9/2025–8/2026

Eduskunnalle annettavat kertomukset

K 18/2025 vp	Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2025
K 21/2025 vp	Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 aluevaaleissa – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus
K 22/2025 vp	Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 kuntavaaleissa – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus
K 23/2025 vp	Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025
K 6/2026 vp	Puoluerahoituksen valvonta 2025 – Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus

Tilintarkastuskertomukset

Valtion tilinpäätös

D/356/04.08.01/2025 Valtion tilinpäätös

Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat

D/357/04.08.01/2025 Valtiontalouden yhdistellyt laskelmat

Tasavallan presidentin kanslia

D/332/04.08.01/2025 Tasavallan presidentin kanslia

Valtioneuvoston kanslia

D/346/04.08.01/2025 Valtioneuvoston kanslia

Ulkoministeriön hallinnonala

D/340/04.08.01/2025 Ulkoministeriö

Oikeusministeriön hallinnonala

D/305/04.08.01/2025	Oikeusministeriö
D/306/04.08.01/2025	Oikeushallinnon erityisviranomaiset
D/307/04.08.01/2025	Oikeuspalveluvirasto
D/308/04.08.01/2025	Oikeusrekisterikeskus
D/319/04.08.01/2025	Rikosseuraamuslaitos
D/330/04.08.01/2025	Syyttäjälaitos
D/336/04.08.01/2025	Tuomioistuinlaitos
D/341/04.08.01/2025	Ulosottolaitos

Sisäministeriön hallinnonala

D/321/04.08.01/2025	Sisäministeriö
D/292/04.08.01/2025	Hätäkeskuslaitos
D/302/04.08.01/2025	Maahanmuuttovirasto
D/313/04.08.01/2025	Pelastusopisto
D/314/04.08.01/2025	Poliisihallitus
D/318/04.08.01/2025	Rajavartiolaitos
D/326/04.08.01/2025	Suojelupoliisi

Puolustusministeriön hallinnonala

D/315/04.08.01/2025	Puolustusministeriö
D/316/04.08.01/2025	Puolustusvoimat

Valtiovarainministeriön hallinnonala

D/349/04.08.01/2025	Valtiovarainministeriö
D/285/04.08.01/2025	Ahvenanmaan valtionvirasto
D/287/04.08.01/2025	Digi- ja väestötietovirasto
D/290/04.08.01/2025	Etelä-Suomen aluehallintovirasto
D/317/04.08.01/2025	Rahoitusvakausvirasto
D/334/04.08.01/2025	Tilastokeskus
D/335/04.08.01/2025	Tulli
D/342/04.08.01/2025	Valtiokonttori
D/343/04.08.01/2025	Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
D/344/04.08.01/2025	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
D/345/04.08.01/2025	Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
D/350/04.08.01/2025	Verohallinto

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

D/309/04.08.01/2025	Opetus- ja kulttuuriministeriö
D/295/04.08.01/2025	Kansallisarkisto
D/304/04.08.01/2025	Museovirasto
D/310/04.08.01/2025	Opetushallitus
D/327/04.08.01/2025	Suomen Akatemia
D/329/04.08.01/2025	Suomenlinnan hoitokunta

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

D/301/04.08.01/2025	Maa- ja metsätalousministeriö
D/299/04.08.01/2025	Luonnonvarakeskus
D/303/04.08.01/2025	Maanmittauslaitos
D/320/04.08.01/2025	Ruokavirasto

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

D/297/04.08.01/2025	Liikenne- ja viestintäministeriö
D/293/04.08.01/2025	Ilmatieteen laitos
D/298/04.08.01/2025	Liikenne- ja viestintävirasto
D/351/04.08.01/2025	Väylävirasto

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

D/339/04.08.01/2025	Työ- ja elinkeinoministeriö
D/288/04.08.01/2025	ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus
D/289/04.08.01/2025	Energiavirasto
D/291/04.08.01/2025	Geologian tutkimuskeskus
D/294/04.08.01/2025	Innovaatiorahoituskeskus Business Finland
D/296/04.08.01/2025	Kilpailu- ja kuluttajavirasto
D/312/04.08.01/2025	Patentti- ja rekisterihallitus
D/337/04.08.01/2025	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

D/323/04.08.01/2025	Sosiaali- ja terveysministeriö
D/300/04.08.01/2025	Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
D/322/04.08.01/2025	Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
D/324/04.08.01/2025	Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
D/331/04.08.01/2025	Säteilyturvakeskus
D/333/04.08.01/2025	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Ympäristöministeriön hallinnonala

D/352/04.08.01/2025 Ympäristöministeriö
D/286/04.08.01/2025 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
D/328/04.08.01/2025 Suomen ympäristökeskus

Talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot

D/353/04.08.01/2025 Palosuojelurahasto
D/354/04.08.01/2025 Valtion televisio- ja radiorahasto
D/355/04.08.01/2025 Ympäristövahinkorahasto

Yhteenvetokertomukset

12/2026 Yhteenvetokertomus: Vuoden 2025 tilintarkastukset (julkaistaan syyskuussa 2026)

Tuloksellisuus- ja laillisuustarkastusten sekä finanssipolitiikan tarkastusten kertomukset

12/2025 Erityistehtäväyhtiökohtaiset omistajastrategiat
Tarkastuskohteet: liikenne- ja viestintäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö ja Innovaatiorahoituskeskus Business Finland

13/2025 Valtionapukelpoisuus
Tarkastuskohteet: opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Opetushallitus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

14/2025 Suorituskykyjen rakentaminen Puolustusvoimien kehittämisohjelmissa
Tarkastuskohteet: Puolustusvoimat, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö

15/2025 Poliisin lupahallinto
Tarkastuskohteet: sisäministeriö, Poliisihallitus

16/2025 Ilmastopolitiikan tietoperusta
Tarkastuskohteet: ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Luonnonvarakeskus, Teknologian tutkimuskeskus VTT

17/2025 Huoltovarmuuden rahoituspohja
Tarkastuskohteet: työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Huoltovarmuuskeskus

18/2025 Valtion liikuntatoimi
Tarkastuskohteet: opetus- ja kulttuuriministeriö, valtiovarainministeriö

1/2026 Toimivien logistiikka- ja kuljetusketjujen varmistaminen
Tarkastuskohteet: liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, puolustusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Liikenne- ja viestintävirasto, Puolustusvoimat ja Väylävirasto

2/2026 Lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto
Tarkastuskohteet: sosiaali- ja terveysministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki

3/2026 Hyvinvointialueiden sidosyksikköhankinnat
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, hyvinvointialueet, HUS-yhtymä ja Helsingin kaupunki

4/2026 Tieliikenteen turvallisuuden edistäminen
Tarkastuskohteet: liikenne- ja viestintäministeriö, sisäministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Väylävirasto, Poliisihallitus

5/2026 Iäkkäiden omaishoidon tuki
Tarkastuskohteet: sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki

6/2026 Perhevapaauudistus ja monialainen yhteistyö lapsiperheiden palveluissa
Tarkastuskohteet: sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki

7/2026 Valtion vuoden 2025 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastus
Tarkastuskohteet: valtioneuvoston kanslia

8/2026 Päätöksenteon pohjana käytettävät mikrosimulointimallit
Tarkastuskohteet: opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Tilastokeskus, valtiovarainministeriö, Verohallinto

9/2026 Natoon liittyvä valmistelu ja päätöksenteko
Tarkastuskohteet: ulkoministeriö, puolustusministeriö, valtioneuvoston kanslia, Puolustusvoimat

10/2026 Tekoälyn hyödyntäminen valtionhallinnossa
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö

11/2026 Kehysjärjestelmän ja julkisen talouden suunnitelman tietosisällön jatkuva tarkastus
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö

13/2026 Senaatti-kiinteistöt valtion toimistotilojen ja tilapalveluiden hallinnoijana (julkaistaan syyskuussa 2026)
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö, Senaatti-kiinteistöt

14/2026 Valtiovarainministeriön meno- ja verokartoitukset (julkaistaan syyskuussa 2026)
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö

Laillisuus- ja tuloksellisuustarkastusten sekä finanssipolitiikan tarkastusten jälkiseurantaraportit

1/2021 Olympiastadionin perusparannus
Tarkastuskohteet: opetus- ja kulttuuriministeriö, Stadion-säätiö

12/2021 Valtion velanhallinta
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö, Valtiokonttori

3/2022 Tutkimustiedon hyödyntämisen hallinta liiketoiminnassa terveysalalla
Tarkastuskohteet: opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Business Finland, Suomen Akatemia

9/2022 Rahapelitoiminnan tuotoista myönnetyt avustukset – Hallinnoinnin asianmukaisuus ja tuloksellisuuden edellytykset
Tarkastuskohteet: Opetus- ja kulttuuriministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)

13/2022 Työperusteinen maahanmuutto – Maahanmuuttohallinnon tehokkuus, asiakaslähtöisyys sekä ulkomaisen työvoiman rekrytointi sosiaali- ja terveysalalle
Tarkastuskohteet: työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ulkoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, valtiovarainministeriö, Maahanmuuttovirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Digi- ja väestötietovirasto, Tilastokeskus

3/2023 Finnfundin sijoitustoiminta ja riskienhallinta
Tarkastuskohteet: ulkoministeriö, Finnfund

5/2023 Julkisen yrityspalvelujärjestelmän toimivuus
Tarkastuskohteet: työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, KEHA-keskus

7/2023 Vanhat tietojärjestelmät
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö, valtioneuvoston kanslia, oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö

8/2023 Valtion strategisen intressin yhtiöt – riskienhallinta ja toiminnan jatkuvuuden turvaaminen
Tarkastuskohteet: valtioneuvoston kanslia

9/2023 Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaation rahoitus ja ohjaus
Tarkastuskohteet: sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, DigiFinland Oy ja Kela

12/2023 Valtion pitkäkestoiset palveluhankinnat
Tarkastuskohteet: sisäministeriö, valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö,

Maahanmuuttovirasto, ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Poliisihallitus, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus, Väylävirasto

13/2023 Yksityismetsätalouden tuet ja korvaukset – Puuntuotannon edistäminen ja luonnon monimuotoisuus
Tarkastuskohteet: maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö

15/2023 Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoitustoiminta
Tarkastuskohteet: opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden neuvosto

13/2024 Julkisen velan ennusteen menetelmät
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö

2/2025 Siirtomäärärahojen mitoittaminen
Tarkastuskohteet: valtiovarainministeriö

4/2025 Investointien suunnittelu ja seuranta sekä investointiratkaisuissa käytettävä tietoperusta
Tarkastuskohteet: Valtiokonttori, Väylävirasto

Valvonnan raportit

2/2025 Valtion budjetin menolisäykset COVID-19-pandemian aikana

Valtiontalouden tarkastusvirasto
Porkkalankatu 1 | PL 1119 | 00101 Helsinki
Puhelin 09 4321 | VTV.fi